

Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus

Toimintakertomus 2025



Sisällys

Varhaiskasvatuksen johtajan kiitokset vuodesta 2025.....	4
1 Varhaiskasvatuksen hallinto ja johtaminen	5
1.1 Varhaiskasvatuksen palveluohjaus.....	7
1.2 Viestintä	8
2 Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö, tunnusluvut ja talous.....	9
2.1 Tunnusluvut.....	9
2.2 Tavoitteet	13
2.3 Talous	16
3 Kunnallinen varhaiskasvatus	20
3.1 Päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit ja perhepäivähoito	20
3.2 Avoin varhaiskasvatus.....	20
3.3 Siivous, kiinteistöhuolto ja ateriapalvelut	21
3.4 Asiakasmaksut.....	22
4 Yksityinen varhaiskasvatus	23
4.1 Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus, neuvonta ja valvonta	23
4.2 Varhaiskasvatuksen palveluseteli.....	24
4.3 Yksityisen hoidon tuki ja Espoo-lisä.....	25
4.4 Ostopalveluna hankittu varhaiskasvatus.....	25
4.5 Starttiraha-avustus yksityisille palveluntuottajille	25
5 Lasten kotihoidon tuki ja Espoo-lisä.....	26
6 Esiopetus ja valmistava opetus	26
6.1 Esiopetuksen opiskeluhoito	27
7 Henkilöstö	28
7.1 Työhyvinvointi, työsuojelu ja työturvallisuus	29
7.2 Osaamisen kehittäminen	33
7.3 Henkilöstön saatavuus ja rekrytointimarkkinointi	34
8 Pedagoginen toiminta ja yhteistyö	35
8.1 Varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat.....	36
8.2 Lapsen tuki.....	36
8.3 Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoinen varhaiskasvatus	38
8.4 Kaksikielinen varhaiskasvatus.....	39
8.5 Digipedagogiikka	39
8.6 Kestävän kehityksen kasvatus	40
8.7 Varhaiskasvatuksen ja kulttuurin yhteistyö	41
8.8 Kansainvälinen toiminta	42
9 Kehittäminen	42
9.1 Varhaiskasvatuksen kehittämishankkeet ja niiden rahoitus	44

9.2	Asiakastieto- ja toiminnanohjausjärjestelmä eVaka	45
10	Seuranta ja arviointi.....	45
10.1	Asiakaspalautteet.....	46
10.2	Epäkohtailmoitukset	46
10.3	Varhaiskasvatuksen arviointikyselyt asiakkaille ja henkilökunnalle	47
10.4	Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus 2025	48
10.5	Lasten tapaturmat ja karkaamiset.....	49
11	Liitteet	51
	Liite 1: Lasten yksityisen hoidon tuki.	51
	Yksityisen hoidon tuki Espoossa 1.3.2025	51
	Liite 2: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön tulostavoitteiden toteutumisen seuranta tilanteessa 31.12.2025.	53
	Liite 3: Lasten varhaiskasvatuksen ja kotihoidon tuen kattavuus, joulukuu 2025.	58

Varhaiskasvatuksen johtajan kiitokset vuodesta 2025

Keskimääräinen lapsimäärä suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on vuonna 2025 edelleen kasvanut. Vuoden lopussa lapsia oli varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa keskimäärin 16 124. Kasvu kohdistui kunnalliseen varhaiskasvatukseen, ja siellä erityisesti 3-vuotta täyttäneiden määrä kasvoi. Asetettujen Espoon kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta on pyritty kasvattamaan.

Lapsimäärät kasvoivatkin palveluseteliyksiköissä, joissa painottui odotettua enemmän kunnallisten päiväkotien tapaan 3-vuotta täyttäneiden lasten määrää. Vuoden 2025 aikana varhaiskasvatuksen palveluohjaus teki yhteensä noin 9 500 päätöstä esiopetus-, varhaiskasvatus- ja kerhohakemuksiin. Palveluohjausta ja sen asiointi- ja palvelukonseptia kehitettiin palvelemaan paremmin lasten huoltajien palvelutarpeita, yhtenäistettiin palveluprosessia hakemusten käsittelyssä siten, että asiakkaat saavat riittävän aikaisin tiedon hakutoiveidensa ja alueen paikkatilanteesta. Lisäksi tarkennettiin asiakaspalautteiden käsittelyprosessia.

Myös tukea tarvitsevien lasten määrä kasvoi edelleen vuonna 2025. Perusopetuslaki uudistui 1.8.2025 ja sen myötä lapsen tuen prosessit ja muodot uudistuivat esiopetuksessa. Kunnallisen esiopetuksen prosessit ja tuen muodot päivitettiin vastaamaan uutta perusopetuslakia ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Vuonna 2025 suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion tulot olivat 19,5 miljoonaa euroa. Lasten määrän kasvu lisäsi asiakasmaksutuloja ja tulot ylittyivät 1,2 miljoonalla eurolla. Vastaavasti suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion menot olivat 308,3 miljoonaa euroa. Menot alittivat muutetun talousarvion 3,8 miljoonalla eurolla. Talousarvion alitukseen vaikuttivat suurimmalta osin ennakoitua pienemmät yksityisen hoidon tuen, ateriakulujen ja toimitilavuokrien kustannukset.

Varhaiskasvatuksen opettajien kelpoisuustilanne on hieman parantunut vuoden 2025 aikana, mutta tehtävissä toimivilla edelleen vain hieman yli puolella on tehtävän edellyttämä kelpoisuus. Kelpoisuustilanteessa on vaihtelua sekä alueiden että varhaiskasvatustyksiköiden välillä. Kelpoisten hakijoiden määrän kasvu lastenhoitajien tehtäviin on jatkunut. Myös vuonna 2025 Espoo kaupunki on tukenut erilaisin toimin henkilöstöä osallistumaan alan tutkintoon johtaviin koulutuksiin.

Varhaiskasvatuksen pedagogiikan johtamista ja varhaiskasvatustyksiköiden johtajien työtä on tuettu apulaisjohtajamallilla, joka etenee Espoossa suunnitelmallisesti. Apulaisjohtajamallissa ryhmästä irrotettu apulaisjohtaja pystyy tukemaan henkilöstöä pedagogiikan suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä tukemaan esihenkilöä strategisten toimenpiteiden toteuttamisessa. Positiivinen johtaminen ja hyveet -kokonaisuus etenee koko tulosyksikön johtajia koskevan koulutuksen myötä.

Asiakkaat kokivat varhaiskasvatuksen palvelut vuonna 2025 edelleen tärkeiksi. Kahdesti vuodessa toteutettava arviointikyselyn tulokset kertoivat, että varhaiskasvatuksen koettu laatu ja lasten huoltajien asiakastytyväisyys ovat säilyneet vuoden 2024 tasolla. Osana kuntalaisten toiveisiin vastaamista suomenkielinen varhaiskasvatus järjesti heinäkuun 2025 ajan viidessä asukaspuistossa alle 16-vuotiaille asiakkaille lämpimän aterian.

Lämmin kiitos onnistumisesta ja toimintavuodesta 2025 kuuluu kaikille varhaiskasvatuksen työntekijöille!

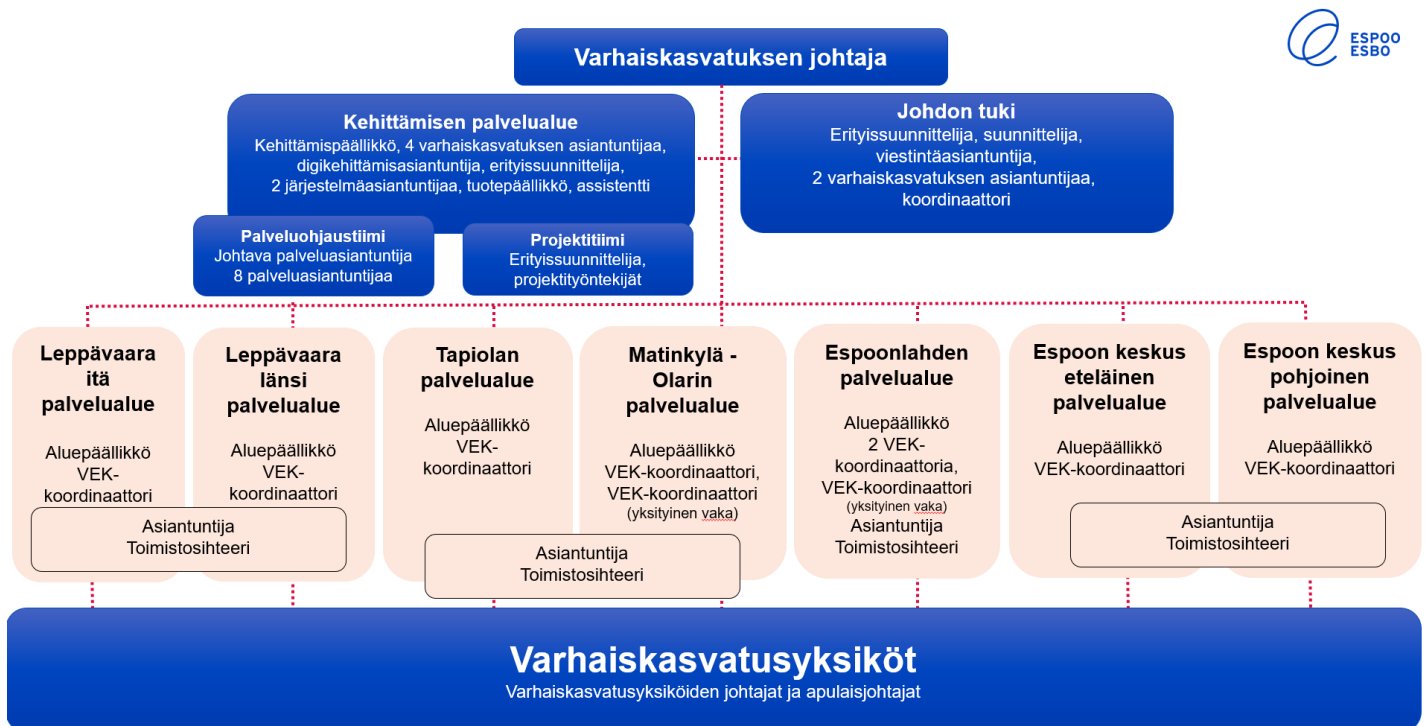
Ulla Lehtonen
varhaiskasvatuksen johtaja

1 Varhaiskasvatuksen hallinto ja johtaminen

Espoon suomenkielistä varhaiskasvatusta johti 19.12.2025 asti varhaiskasvatuksen johtaja Virpi Mattila. Tämän jälkeen johtajan tehtävässä aloitti Ulla Lehtonen.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen organisaatio koostuu seitsemästä alueellisesta palvelualueesta: Espoon keskus eteläinen, Espoon keskus pohjoinen, Espoonlahti, Leppävaara itä, Leppävaara länsi, Matinkylä-Olari ja Tapiola. Näitä palvelualueita johtavat varhaiskasvatuksen aluepäälliköt.

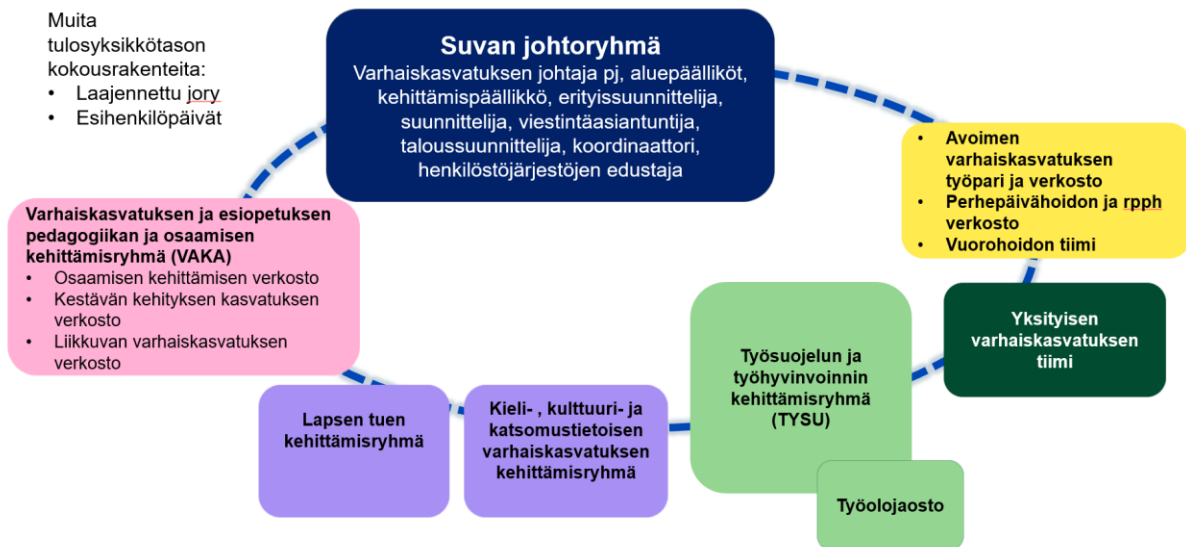
Lisäksi suomenkielisellä varhaiskasvatuksella on kehittämisen palvelualue, jonka yhteydessä toimii palveluohjauksen tiimi sekä projektitiimi. Varhaiskasvatuksen johtajan alaisuudessa työskentelee myös johdon tuen henkilökuntaa sekä yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus ja valvonta.



Kuva 1. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtaminen ja organisaatio vuonna 2025.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on sovittu yhtenäisistä päätöksenteon ja johtamisen kokourakenteista sekä yhteisen työohjelman ylläpidosta. Näillä varmistetaan keskeisten yhteisten asioiden käsittely kaikilla palvelualueilla ja varhaiskasvatusyksiköissä. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtoryhmä kokoontuu pääsääntöisesti viikoittain. Palvelualueiden ns. laajennetut johtoryhmät kokoontuvat kahden viikon välein samanaikaisesti kaikilla palvelualueilla.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtamista toteutetaan myös matriisirakenteessa, jossa johtamisen tukena asioita valmistellaan ja toimeenpannaan erilaisten pysyvien ryhmien ja verkostojen kautta. Tällä rakenteella varmistetaan, että kaikkia keskeisiä asioita valmistellaan ennen päätöksentekoa ja toimeenpanoa. Voit lukea kehittämistyöstä ja sen rakenteista lisää luvusta Kehittäminen.



Kuva 2. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tuloksikokotason johtamisen ja kehittämisen rakenteet vuonna 2025. Kasvun ja oppimisen lautakunta

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää suomenkielistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta, suomenkielistä perusopetusta sekä koululaisten aamu- ja iltapäivähoitoa, lukiokoulutusta sekä nuorisopalveluja koskevista asioista. Lautakunnan tehtävät ja ratkaisuvallta määrätään Espoon kaupungin hallintosäännössä.

Kasvun ja oppimisen lautakunta kokoontui vuoden 2025 aikana 19 kertaa: 15.01.2025, 29.01.2025, 12.02.2025, 26.02.2025, 05.03.2025, 26.03.2025, 02.04.2025, 15.04.2025, 07.05.2025, 21.05.2025, 04.06.2025, 20.08.2025, 10.09.2025, 24.09.2025, 08.10.2025, 29.10.2025, 12.11.2025, 26.11.2025 ja 10.12.2025.

Pykälää lautakunta käsitteli yhteensä 315. Varhaiskasvatusta koskevia oikaisuvaatimuksia käsiteltiin yhteensä kolme, joista varhaiskasvatusmaksuja koskevia oli kaksi ja varhaiskasvatuksen palvelusetelin arvoa koskevia päätöksiä yksi.

Taulukko 1. Kasvun ja oppimisen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet.

Lautakunnan varsinaiset jäsenet	Varajäsenet
Mia Laiho, Kok., puheenjohtaja	Sofia Lindfors, Kok.*
Noora Peltoniemi (Koponen), Vihr., varapuheenjohtaja	Kaarina Järvenpää, KD*
Vanessa Kurri, Kok.	Emilia Knaapi, Kok.*
Ira Hietanen-Tanskanen, Kok.	Eero Kling, Kok.*
Aleksi Saramaa, Kok.	Markus Juvakoski, Kok.*
Ari-Pekka Hokkanen, Kok.	Martti Paldanius, Kok.*
Anu Kantola, Vihr.	Oscar Smith, Vihr.*

Lautakunnan varsinaiset jäsenet	Varajäsenet
Petra Määttänen, Vihr.	Laura Malme, Vihr.*
Gyan Dookie, Vihr.	Eemil Katavisto, Vihr.*
Martti Hellström, SDP	Natalia Kudlenko, SDP*
Mikko Lievonen, SDP	Petra Manneh, SDP*
Elina Kokko, SDP	Nazrul Islam, SDP*
Liina Taussi, PerusS	Jiri Keronen, PerusS*
Mika-Erik Walls, Vas.	Niina Pylvänäinen, Vas.*
Aili Pesonen, Kesk.	Aino-Leena Harjula, Kesk.*
Juri Aaltonen, SDP, kaupunginhallituksen edustaja	Helena Marttila, SDP, kaupunginhallituksen varaedustaja*
Topias Toimi, Nuorisovaltuuston edustaja	Asma Hussein, Nuorisovaltuuston varaedustaja*

1.1 Varhaiskasvatuksen palveluohjaus

Varhaiskasvatuksen palveluohjaustiimissä työskentelee kahdeksan palveluasiantuntijaa ja johtava palveluasiantuntija. Yksi palveluasiantuntijoista työskentelee Hello Espoo-infon ja Koto Espoon palveluissa kauppakeskus Ison Omenan palvelutorilla. Palvelutorilla palvelua on saatavissa myös kasvokkain palveluna.

Asiakkaat saavat palveluohjauksesta kattavasti tietoa varhaiskasvatuspalveluihin hakemisesta, kunnallisesta ja yksityisestä palveluverkosta sekä lastenhoidon tuista. Asiakaspalvelua saa suomeksi ja englanniksi puhelinpalveluna, eVaka-viestinä, sähköpostitse ja chatin kautta. Vuoden 2025 aikana palveluohjauksessa vastattiin kuukausittain keskimäärin 500 asiakaspuheluun. Asiakkaat ovat omaksuneet eVaka-viestinnän toimivaksi kanavaksi, kuukausittain järjestelmässä lähetetään 800–2 000 viestiä.

Palveluasiantuntijat vastaavat suomenkielisen varhaiskasvatuksen varhaiskasvatus, esiopetus- ja kerhohakemusten käsittelystä ja päätöksenteosta sekä palvelusetelipäiväkotien hakemusprosessista. Hakemusten käsittely ja päätökset tehdään eVakassa. Järjestelmä mahdollistaa asiakkaalle entistä helpomman ja dokumentoidumman asiointi- ja palveluprosessin.

Vuoden 2025 aikana palvelulupaus ja -konsepti tuotiin asiakaspalvelun ytimeen. Onnistumisen kannalta oli tärkeää, että tiimin jäsenet sitoutuivat yhteisiin tavoitteisiin ja toimintatapoihin. Koulutus ja tuki palvelukonseptin jalkauttamisessa asiakaspalvelutyöhön edesauttoi onnistumisessa. Lisäksi kuvattiin hakemusprosessi ja hakemusten käsittelyn erityistilanteet. Asiakaspalvelun laadun kehittäminen on jatkuvaa. Kehittämistyöstä on ollut selkeää hyötyä. Päätöksistä tehtävien oikaisuvaatimusten määrä on vähentynyt ja asiakkaat pysyvät paremmin ajan tasalla hakemusten käsittelystä.

Vuoden 2025 aikana varhaiskasvatuksen palveluasiantuntijat tekivät yhteensä noin 9 500 päätöstä, esiopetus-, varhaiskasvatus- ja kerhohakemuksiin. Alle kolmevuotiaiden

lasten hakijamäärän kasvu toi haasteita varhaiskasvatuspaikkojen osoittamiseen varhaiskasvatuspaikkojen riittävyyden näkökulmasta.

Loppuvuodesta 2025 alkaen asiakkaat ovat voineet antaa myös eVaka-asiointipalvelun kautta palautetta muiden käytössä olevien kanavien ohella.

Espoon kasvava kansainvälisyys on näkynyt palveluohjauksessa englannin kielen käytön tarpeen lisääntymisenä. Se näkyy myös lisääntyneenä ohjauksen ja neuvonnan tarpeena sekä yleisesti asiakasviestinnän tarpeen kasvuna varhaiskasvatukseen haettaessa.

Palveluohjaustiimissä tehdään tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen aluepäälliköiden, yksikön johtajien ja varhaiskasvatuksen asiantuntijoiden sekä Espoon kaupungin muiden asiointipalvelujen ja asiointipalveluverkoston kanssa.

Palveluohjaus tekee tiivistä yhteistyötä vieraskielisille espoolaisille suunnatun Hello Espoo - infon ja Koto Espoo -tiimin kanssa. Yhteistyötä tehdään asioissa, jotka liittyvät varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen hakemiseen sekä varhaiskasvatuksen palveluihin ohjaamiseen. Yhteistyötä kehitetään vieraskielisten asiakkaiden oikea-aikaisen ja tarkoituksenmukaisen palveluohjauksen ja toimivien palvelumuotojen löytämiseksi.

Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen hakemiseen liittyvistä asioista tiedotetaan pääsääntöisesti Espoon varhaiskasvatuksen verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavilla, tarvittaessa myös kaupunkitason somekanavilla.

Asiakasohjausta saa myös kaikissa varhaiskasvatuksen toimipisteissä ja laajemminkin Espoon kaupungin asiointipisteissä.

1.2 Viestintä

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikössä työskentelee yksi viestintäasiantuntija, joka tekee yhteistyötä toimialan muiden viestijöiden kanssa. Lisäksi viestintä on osa jokaisen tulosityksikössä työskentelevän työtä. Viestintäasiantuntija tarjoaa viestinnällistä tukea tulosityksikön johdolle. Hän tukee myös tarvittaessa tulosityksikön asiantuntijoita, varhaiskasvatusyksiköiden johtajia ja asukaspuistojen työntekijöitä viestimään omasta työstään.

Huoltajaviestinnässä eVaka oli edelleen keskeinen kanava. Vuoden 2025 aikana varhaiskasvatuksen hallinto lähetti eVakan kautta 25 huoltajatiedotetta. Muutamat näistä välitettiin yhteistyökumppaneiden, kuten Ruokapalveluiden, pyynnöstä. Varhaiskasvatusyksiköt lähettivät lisäksi omia tiedotteitaan suoraan huoltajille eVakan kautta.

Hallinnon lähettämien tiedotteiden määrä väheni merkittävästi edellisvuosiin verrattuna: vuonna 2024 tiedotteita lähetettiin 41 ja vuonna 2023 yhteensä 33. Muutoksen taustalla on tiukentunut linjaus, jonka mukaan jokaisen tiedotteen tarve arvioidaan aiempaa huolellisemmin. Erityisesti ulkoisten yhteistyökumppanien tiedotteiden välittämistä on kiristetty. Linjauksen perustana on huoltajilta ja yksiköiden johtajilta saatu palaute: liian runsas viestintä koetaan kuormittavaksi, ja se voi vaikeuttaa tärkeiden tiedotteiden huomioimista.

eVakan lisäksi huoltajille viestittiin myös varhaiskasvatusyksiköiden ilmoitustauluilla ja oviin kiinnitetyillä tiedotteilla sekä asukaspuistoissa. Esiopetushausta ja 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta kerrottiin lisäksi koteihin postitetulla esitteellä sekä muissa kaupungin kanavissa.

Vuoden aikana järjestettiin neljät valokuvaukset, joista kahdet toteutettiin asukaspuistossa ja kahdet päiväkodeissa.

Espoon varhaiskasvatuksen Facebook-sivua (3 416 seuraajaa) ja Instagram-tiliä (1 369 seuraajaa) hyödynnettiin ahkerasti viestinnässä. Molempien kanavien seuraajamäärä on kasvanut viime vuosina tasaisesti.

Lisäksi viestinnässä käytettiin tarpeen mukaan Kasvun ja oppimisen toimialan Threads- ja IG-tilejä sekä kaupungin somekanavia. Käytössä oli myös maksettu markkinointi sosiaalisen median kanavilla. Yhteisten sometilien lisäksi osalla varhaiskasvatustyöyksiköistä sekä kaikilla asukaspuistoilla on käytössään myös omia somekanavia, joilla yksiköt jakavat päivityksiä arjesta omassa yksikössään.

Viestinnän koulutuksia järjestettiin henkilöstölle vuoden 2025 aikana yhteensä yhdeksän ja niihin osallistui noin 100 henkilöä. Koulutuksista vastasi pääosin tulosityksikön viestintäasiantuntija. Osallistujana koulutuksissa oli mm. varhaiskasvatuksen hallinnon asiantuntijoita, varhaiskasvatustyöyksiköiden johtajia ja asukaspuistojen työntekijöitä. Erityisenä painopisteenä oli asukaspuistojen työntekijöiden viestintäosaamisen vahvistaminen, lisäksi hallinnon työntekijöille tarjottiin koulutusta mm. asiakirjojen saavutettavuudesta ja tekoälyn käytöstä.

Vuonna 2025 viestintään tuli uusi kokonaisuus, kun asukaspuistot järjestivät puistoruokailun ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2009. Ruokailu järjestettiin heinäkuussa viidessä puistossa, ja sen viestintä vaati huolellista suunnittelua sekä valmistelua. Koska edellisestä toteutuksesta oli kulunut pitkä aika, palvelu piti esitellä asiakkaille selkeästi ja ymmärrettävästi ja sitä piti markkinoida laajasti. Lisäksi puistoihin tuotettiin runsaasti ohjeistus- ja opastamateriaalia sujuvan ruokailun tueksi.

2 Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö, tunnusluvut ja talous

Espoossa tavoitteena on, että varhaiskasvatus on laadukasta ja varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee. Varhaiskasvatusta järjestetään perheen toivomassa laajuudessa kaikille espoolaislapsille.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota ja kehittää varhaiskasvatusikäisten lasten ja heidän perheidensä tarpeiden mukaisia, monimuotoisia ja laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja. Varhaiskasvatuspalvelut sisältävät varhaiskasvatuksen, viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen (20 viikkotuntia), esiopetuksen, esiopetusikäisten lasten valmistavan opetuksen, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen, palvelusetelin sekä avoimen varhaiskasvatuksen.

Varhaiskasvatuspalvelujen keskeisin tavoite on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista. Lapsia ja vanhempia kuullaan varhaiskasvatuksen järjestämisessä ja kehittämisessä.

Varhaiskasvatustilain mukaan vanhemmilla on mahdollisuus valita alle kouluikäiselle lapselleen joko kunnan järjestämä varhaiskasvatuspaikka tai yksityinen varhaiskasvatus, johon he voivat saada yksityisen hoidon tukea tai kunnan myöntämän palvelusetelin.

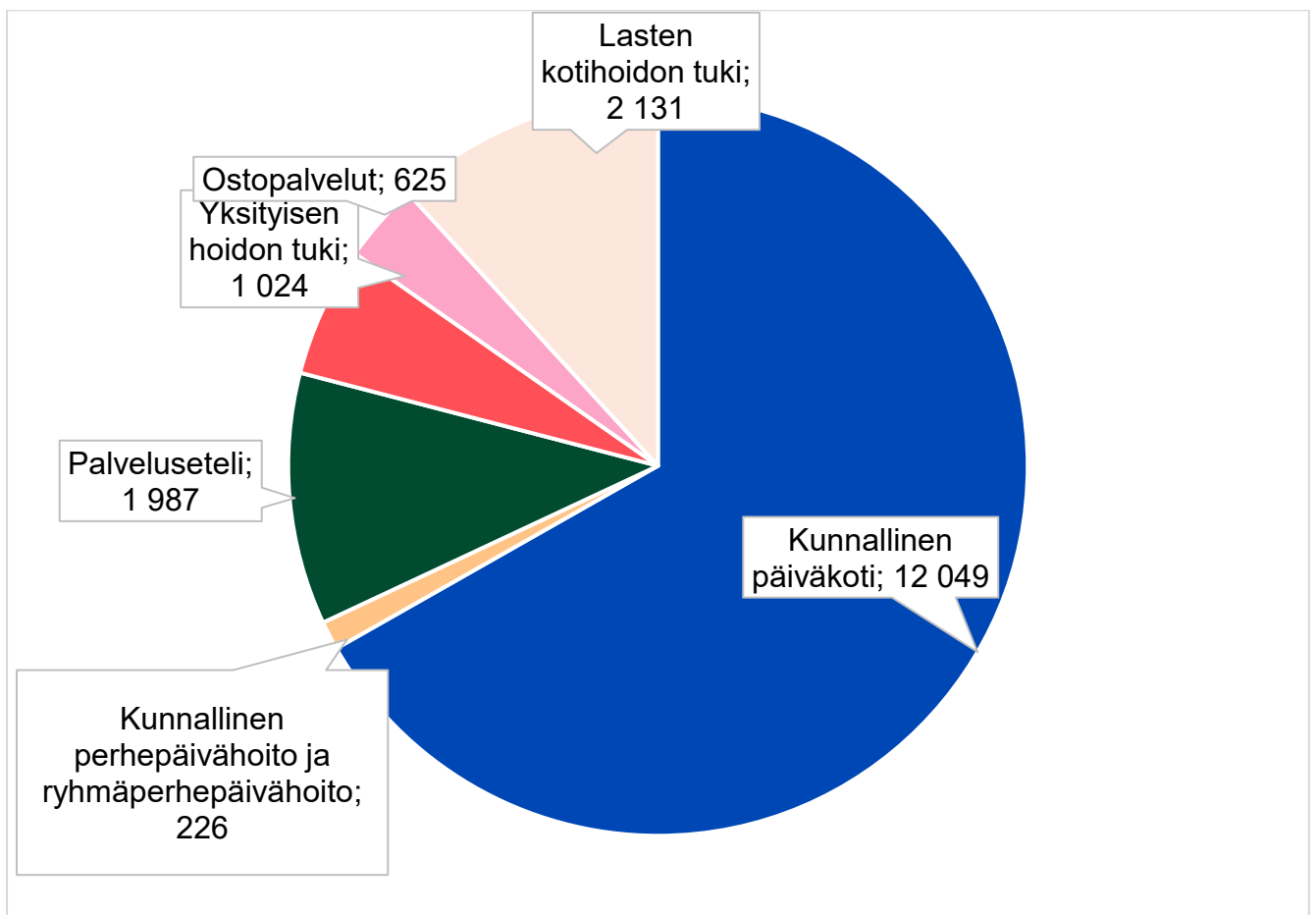
2.1 Tunnusluvut

Joulukuun 2025 väestön ennakkotiedon mukaan Espoon 1–6-vuotiaiden suomen-, ruotsin- ja muun kielisten lasten määrä on kasvanut 186 lapsella vuodesta 2024. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on tässä ikäryhmässä 84,2 prosenttia. Vuonna 2024

vastaava luku oli 84,6 prosenttia. Tarkempi kieliryhmittäinen väestötieto saadaan keväällä 2026.

Suomenkieliseen varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen osallistui vuoden 2025 aikana keskimäärin 16 124 lasta. Kunnallisissa päiväkodeissa toteuma ylittää talousarvion 113 lapsella ja lasten määrän kasvu kohdistuu 3-vuotta täyttäneisiin.

Kuvassa 3 on lasten määrä eri palveluissa vuoden 2025 lopussa. Kunnallisissa päiväkodeissa oli 12 049 lasta ja perhepäivähoidossa yhteensä 226 lasta. Ostopalvelupäiväkodeissa lapsia oli 625 ja palvelusetelillä 1 987. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen järjestämässä esiopetuksessa ja valmistavassa opetuksessa oli 2 714 lasta. Avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoimintaan osallistui 155 lasta.



Kuva 3. Lasten määrä varhaiskasvatuksen eri muodoissa joulukuussa 2025.

Yksityisen hoidon tuella oli 1 024 lasta. Heistä 93 prosenttia oli yksityisessä päiväkodissa. Loput olivat yksityisessä perhepäivähoidossa tai perhe oli palkannut lapselleen hoitajan kotiin. Kotihoidon tuella oli 2 131 lasta.

Taulukko 2. Varhaiskasvatuksen kunnallinen palveluverkko alueittain 31.12.2025.

Kunnalliset varhaiskasvatuksen toimintamuodot	Leppävaara itäinen	Leppävaara läntinen	Tapiola	Matinkylä-Olari	Espoon-lahti	Espoon keskus eteläinen	Espoon keskus pohjoinen	Espoo
Päiväkodit	21	19	21	23	27	16	18	145
Kaikista päiväkodeista ne, joissa järjestetään esiopetusta	12	9	11	15	13	7	5	72
Ryhmäperhepäiväkodit	3	4	2	1	2	3	4	19
Perhepäivähoitajat	0	1	0	0	4	0	6	11
Suvan toteuttama esiopetus ja siihen liittyvä varhaiskasvatus koulujen tiloissa, koulujen määrä	1	0	5	0	5	4	7	22
Suvan toteuttama koulujen järjestämään esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus koulujen tiloissa, koulujen määrä	2	1	1	0	2	0	0	6
Asukaspuistot	2	2	2	2	4	1	3	16
Kerhot	3	2	1	4	2	2	4	18

Taulukko 3. Varhaiskasvatuksen yksityinen palveluverkko alueittain 31.12.2025.

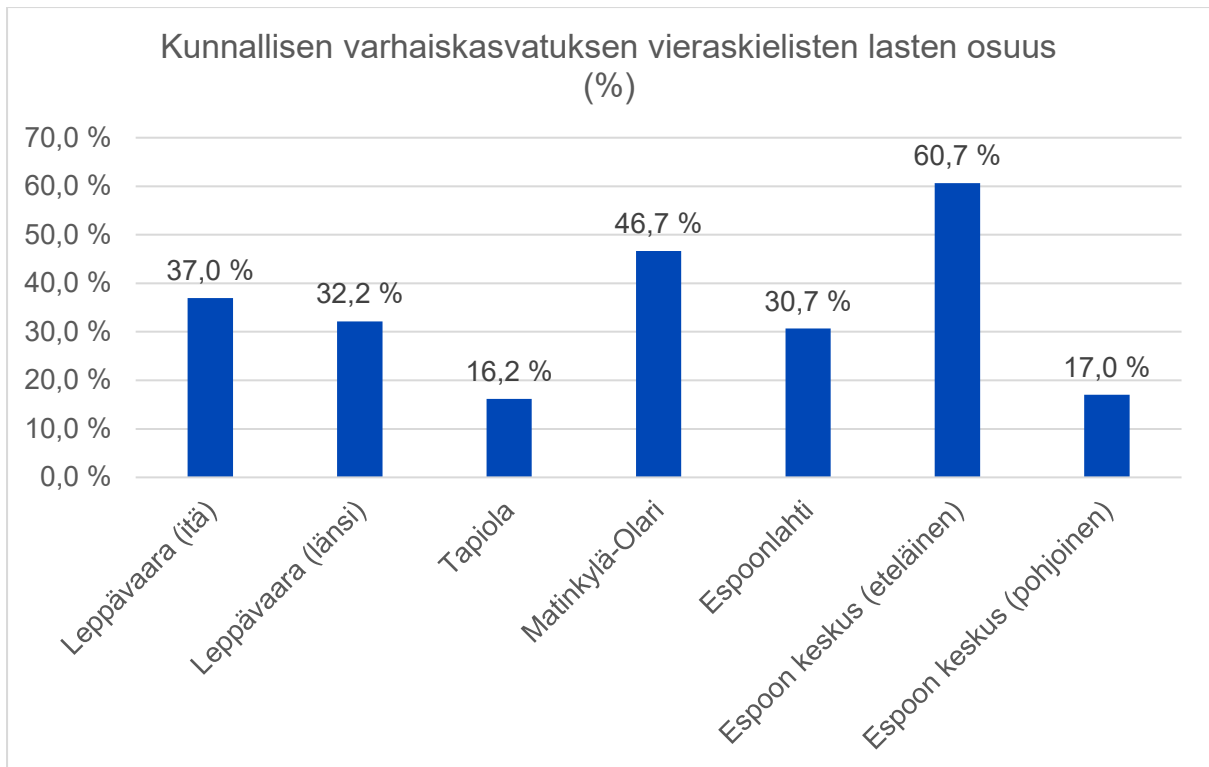
Yksityinen varhaiskasvatus palvelualueittain	Leppävaara itäinen	Leppävaara läntinen	Tapiola	Matinkylä-Olari	Espoon-lahti	Espoon keskus eteläinen	Espoon keskus pohjoinen	Espoo
Päiväkodit, ostopalvelu	2	2	7	7	2	0	3	23
Kaikista ostopalvelupäiväkodeista ne, joissa järjestetään esiopetusta	1	1	2	3	0	0	1	8
Varhaiskasvatuksen palveluseteli	3	2	7	6	7	4	5	34

Yksityinen varhaiskasvatustalvialueittain	Leppävaara itäinen	Leppävaara läntinen	Tapiola	Matinkylä-Olari	Espoon-lahti	Espoon keskus eteläinen	Espoon keskus pohjoinen	Espoo
Kaikista palvelusetelipäiväkodista ne, joissa järjestetään esiopetusta	0	1	3	2	5	1	3	15
Päiväkodit, yksityisen hoidon tuki	4	3	2	14	3	1	1	28
Kaikista yksityisen hoidon tuen päiväkodeista ne, joissa järjestetään esiopetusta	1	1	1	6	0	1	0	10
Ryhmäperhepäiväkodit, yksityisen hoidon tuki	1	0	0	1	0	0	0	2
Perhepäivähoitajat, yksityisen hoidon tuki	4	4	1	0	4	1	6	20

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa olevat lapset puhuivat yli 90 eri kieltä. Yleisimmät kielet suomen ja ruotsin jälkeen olivat venäjä, arabia, englantia, albania ja somali.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista vieraskielisten lasten osuus oli 33 prosenttia. Tässä osuudessa on mukana päiväkodeissa, perhepäivähoidossa, ryhmäperhepäivähoidossa ja kerhoissa olevat lapset. Osuus on viime vuosina vakiintunut hieman yli 30 prosenttiin. Mutta alueellisesti tarkasteltuna ja vuoteen 2024 verrattuna Tapiolassa ja Espoon keskus pohjoisessa osuudet ovat hieman laskeneet, kun taas esimerkiksi Espoon keskus eteläisessä osuus on hieman kasvanut (ks. tarkemmat palvelualueiden osuudet kuvasta 4).

Yksityisistä varhaiskasvatustalvialuista vieraskielisten osuus oli suurin palvelusetelivarhaiskasvatuksessa (34 %). Osuus on pysynyt melko samalla tasolla edellisestä vuodesta (2023: 30 %).



Kuva 4. Vieraskielisten lasten osuus (%) palvelualueittain kunnallisen (päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit, perhepäivähoito ja kerhot) varhaiskasvatuksen lapsista joulukuussa 2025.

2.2 Tavoitteet

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulostavoitteet ja muut tavoitteet pohjautuvat Espoon kaupungin sekä kasvun ja oppimisen toimialan tavoitteisiin. Ne edistävät suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön osalta yhteisen KOTO-tarinan toteutumista.

Tavoitteet on kuvattu lyhyesti alla. Toteutumisen seurantamittarit sekä arviointi ovat kokonaisuudessaan liitteessä 2.

Taulukko 4. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulostavoitteet 2025.

Tulostavoitteet	Mittarit
Espoolaiset lapset osallistuvat laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.	Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen Henkilöstön tyytyväisyys onnistumisestaan pedagogisessa työssä ja toiminnassa Johtajien arvio pedagogisen toiminnan onnistumisesta Osallistumisaste koko Espoo
Varhaiskasvatus toteuttaa kotouttamista tuloksellisesti.	Vieraskielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen

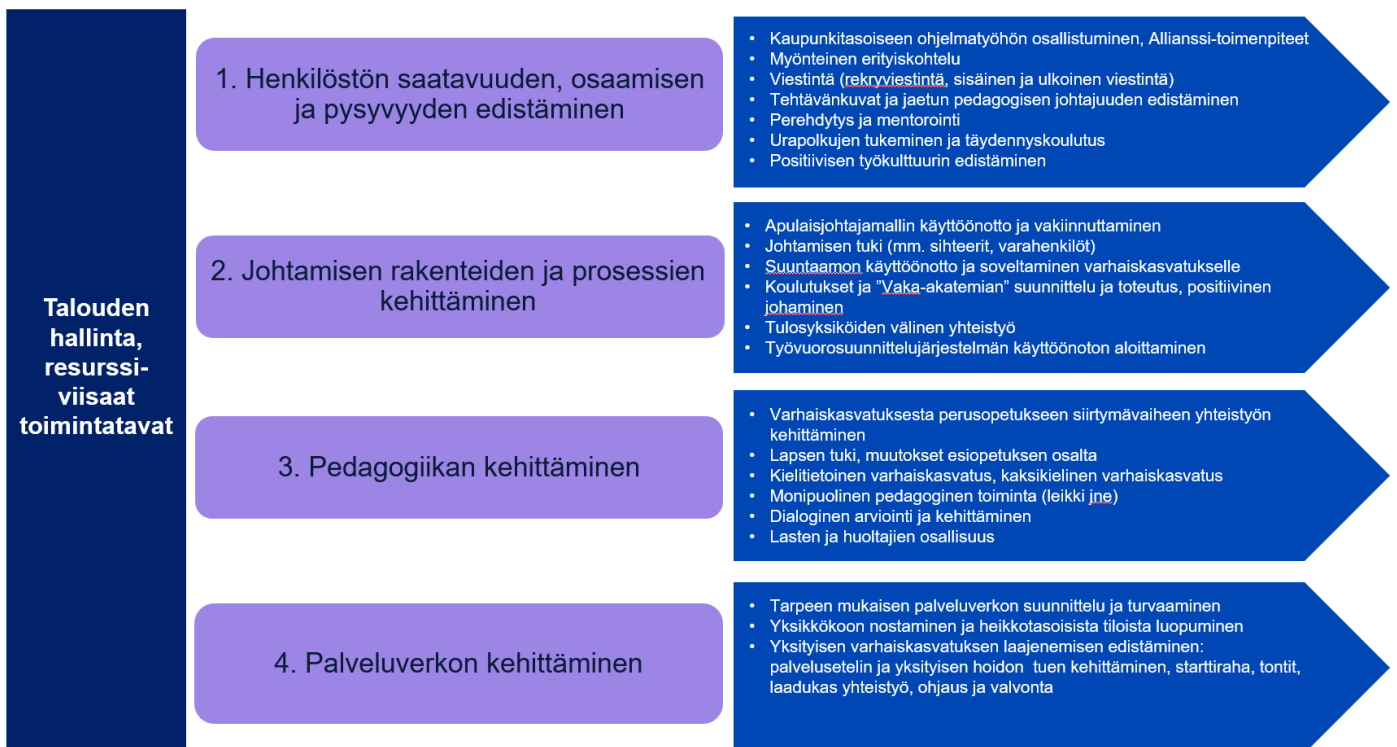
Tulostavoitteet	Mittarit
	Oppimisympäristön arviointi
Työpaikkojen houkuttelevuus ja henkilöstön jaksaminen varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa.	<p>Varhaiskasvatuksessa vieraskielistaustaisten henkilökunnan määrä</p> <p>Työhyvinvoinnin tulokset: Miten olet jaksanut töissä viime aikoina?</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien osuus %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osuus %</p>
Varhaiskasvatuksen palvelusetelimallia kehitetään asiakaslähtöisesti yhteistyössä palveluntuottajien kanssa.	<p>Huoltajien tyytyväisyys</p> <p>Lapsia palvelusetelipäiväkodeissa</p> <p>Palvelusetelipäiväkotien määrä</p>
<p>Toimintakatteen alijäämä eli nettomenot</p> <p>Toimialojen talous toteutuu alkuperäisen talousarvion mukaisesti.</p>	<p>Toimintakatteen alijäämä / tulot ja menot KS2025</p> <p>TakE-tuottavuustavoitteiden 2025 toteuma%</p>

Taulukko 5. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen muut tavoitteet 2025.

Muut tavoitteet	Mittarit
<p>Itsearviointi- ja kehittämisprosessia jatketaan suomenkielisen varhaiskasvatuksen itsearviointikriteerejä käyttäen.</p> <p>Omana tuotantona toteutettava kaksikielinen englanti-suomi –varhaiskasvatus ja ruotsinkielinen kielikylpy-varhaiskasvatus lisääntyy.</p> <p>Siirtymäprosessi varhaiskasvatuksesta perusopetukseen toteutetaan kuvatus prosessin mukaisesti.</p> <p>Suomenkielinen varhaiskasvatus toteuttaa toiminnallista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.</p>	<p>Toteutetut arvioinnit</p> <p>Toimipaikkojen lukumäärä</p> <p>Siirtymäprosessin toteutumisen arviointi</p> <p>Suunnitelma osana ryhmäsuunnitelmaa</p>

Muut tavoitteet	Mittarit
<p>Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tavoitteet lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa.</p> <p>Kaikissa lapsiryhmissä henkilöstö lukee yhdessä lasten kanssa suomenkielisiä kirjoja päivittäin.</p> <p>Kasvatus- ja opetustyön pelisääntöjen ja eri tehtävien kirkastaminen.</p>	<p>Suvan tavoitteiden (21) toteuma</p> <p>Suvalla on 21 tavoitetta, jotka jakautuvat osa-alueittain seuraavasti</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Edistämme osallisuutta ja yhdenvertaisuutta (8) 2. Tuemme mielen hyvinvointia (5) 3. Toimimme yhdessä (8) <p>Toteutumisprosentti</p>

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kehittämisen painopisteet on koottu kuvaan 5. Painopisteiden määrittelyssä on huomioitu varhaiskasvatuksen ajankohtaiset tavoitteet ja toimintaympäristöön liittyvät tekijät kuten kilpailu osaavasta henkilöstöstä ja kaupungin taloudellisen tilanteen kiristyminen.



Kuva 5. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kehittämisen painopisteet 2025. Kestävä varhaiskasvatus – varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua.

2.3 Talous

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen alkuperäisen talousarvion tulo-odotus oli 19,5 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 20,7 miljoonaa euroa. Tuloja kertyi lähes 1,2 miljoonaa euroa enemmän.

Taulukko 6. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion toteutuminen 2025 (1000 euroa).

	Talousarvio 2025	Muutokset/ Korotukset	Muutettu talousarvio 2025	Toteuma 2025	Poikkeama Toteuma - Muutettu talousarvio
Toimintatuotot	19 529	0	19 529	20 707	1 178
Toimintakulut	-307 558	-718	-308 276	-304 494	3 782
Toimintakate	-288 029	-718	-288 747	-283 786	4 960

Asiakasmaksutuloja kertyi 18,4 miljoonaa euroa. Lasten määrän ennakoitua suurempi kasvu lisäsi asiakasmaksutuloja. Muilta kunnilta ja valtiolta saatavia myyntituottoja kertyi 0,6 miljoonaa euroa. Hankerahoitustuloja saatiin vuonna 2025 yhteensä 1,6 miljoonaa euroa.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen alkuperäisen talousarvion menot olivat 307,6 miljoonaa euroa. Alkuperäistä talousarviota muutettiin 0,7 miljoonalla lisäämällä vuosien 2021–2024 takautuvien henkilökohtaisten lisien korvauksiin 687 000 euroa sekä 31 000 euroa kesätyöntekijöiden palkkauksiin kaupungin johtajan päätöksillä. Tilinpäätöksen toteuma oli 304,5 miljoonaa euroa. Menot alittivat muutetun talousarvion 3,8 miljoonalla eurolla ja toimintakate alittui lähes viidellä miljoonalla eurolla.

Henkilöstö- ja työvoimanvuokrausmenot ylittivät muutetun talousarvion 1,9 miljoonalla eurolla. Ylitys muodostui lomapalkkajaksotuksesta, joka oli 1,1 miljoonaa euroa, sekä työvoimanvuokrausmenoista.

Työvoimanvuokrauskustannukset kuitenkin alenivat edelliseen vuoteen nähden 1,7 miljoonaa euroa (-13,5 %). Työvoimanvuokrauskustannusten alenemiseen vaikutti muun muassa Seuren tilausten toimitusvarmuus, reaaliaikainen läsnäoloseuranta ja avoimien työpaikkojen hakijamäärän kasvu, lähinnä lastenhoitajien osalta.

Palvelujen ostot ylittivät 3,6 miljoonalla eurolla. Sisäiset palvelujen ostot ylittivät 0,3 ICT- ja työterveyspalvelujen osalta. Ulkoiset palvelujen ostot ylittivät muutetun talousarvion 3,3 miljoonalla eurolla. Ylitystä muodostui palveluseteli-, työvoimanvuokraus- ja kuljetuskustannuksista.

Palvelusetelimenojen ylitykseen on vaikuttanut lasten määrän kasvu, joka toteutui ennakoitua suurempana heti alkuvuodesta.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittivat talousarvion 0,3 miljoonalla eurolla. Aineistomenojen alitukseen vaikutti muun muassa valmistuvien uusien ja korjauksessa olevien kohteiden valmistumisen viivästyminen, yksiköiden säästäväisyys sekä sähkökustannusten alhaisempi toteutuminen.

Avustukset alittivat talousarvion 4,2 miljoonalla eurolla. Kustannusten alittumiseen vaikutti merkittävimmin yksityisen hoidon tuen lapsimäärän vähentyminen. Osa palveluntuottajista siirtyi palvelusetelipalveluntuottajaksi ja muutaman toiminta päättyi. Kotihoidon tuen ja starttirahan kustannukset alittuivat hieman.

Vuokrat alittuivat 0,8 miljoonaa euroa, lukuisten väistötilanteiden ja kohteiden myöhentymisten vuoksi. Muut kulut alittuivat 0,1 miljoonaa euroa.

Taulukko 7. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion tulojen toteutuminen palvelumuodoittain 2025 (1000 euroa) / Tilinpäätös 2025.

	Talousarvio 2025	Muutokset/ korotukset	Muutettu talousarvio 2025	Toteuma 2025	Poikkeama Toteuma - Muutettu talousarvio
Kunnalliset päiväkodit	16 450	-	16 450	17 960	1 510
Perhepäivähoito	419	-	419	421	2
Avoim varhaiskasvatus	40	-	40	44	4
Ostopalvelut	560	-	560	600	40
Varhaiskasvatuksen yhteiset kustannukset	2 060	0	2 060	1 681	-379
Yhteensä	19 529	0	19 529	20 707	1 178

Kunnallisten päiväkotien tulojen talousarvio oli 16,5 miljoonaa euroa ja tilinpäätöksen toteuma lähes 18 miljoonaa euroa. Talousarvio ylittyi 1,5 miljoonaa euroa. Kunnallisten päiväkotien tulot ovat pääsääntöisesti asiakasmaksutuloja. Asiakasmaksutulot ylittyivät 1,7 miljoonaa euroa lastenmäärän kasvusta. Myyntituloja valtiolta ja muilta kunnilta kertyi 0,2 miljoonaa euroa ennakoitua vähemmän.

Perhepäivähoidon tulojen talousarvio oli 419 000 ja tilinpäätöksen toteuma 421 000 euroa. Talousarvio ylittyi 2 000 eurolla. Perhepäivähoidon tulot ovat asiakasmaksutuloja.

Avoimen varhaiskasvatuksen tulojen talousarvio oli 40 000 euroa ja tilinpäätöksen toteuma 44 000 euroa. Talousarvio ylittyi 4 000 eurolla. Avoimen varhaiskasvatuksen tulot muodostuvat tilojen vuokrauksesta kuntalaiskäyttöön.

Ostopalvelujen tulojen talousarvio oli 560 000 euroa ja tilinpäätöksen toteuma oli 600 000 euroa. Tuloja kertyi 40 000 euroa enemmän. Ostopalvelujen tulot ovat asiakasmaksutuloja. Asiakasmaksut määräytyvät perheen tulojen perusteella. Ostopalveluiden lasten määrä ei ole kasvanut, mutta perheiden maksama asiakasmaksuosuus oli aiempia vuosia suurempi.

Yhteisten kustannusten tulojen talousarvio oli lähes 2,1 miljoonaa euroa. Tulot koostuvat pääosin hankerahoituksista. Tilinpäätöksen toteuma oli 1,7 miljoonaa euroa ja tulot alittuivat 0,4 miljoonaa euroa hankerahoitusten osalta, kuuden suurimman kaupungin tilauskoulutusmallin käynnistymisen siirtymisestä vuoden 2026 puolelle.

Taulukko 8. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion menojen toteutuminen palvelumuodoittain 2025 (1000 euroa) / Tilinpäätös 2025.

	Talousarvio 2025	Muutokset/ korotukset	Muutettu talousarvio 2025	Toteuma 2025	Poikkeama Toteuma - Muutettu talousarvio
Kunnalliset päiväkodit	196 471	0	196 471	200 883	4 412
Perhepäivähoito	4 197	-	4 197	4 153	-44
Avoin varhaiskasvatus	4 219	-	4 219	4 128	-91
Ostopalvelut	12 507	-	12 507	12 233	-273
Avustukset	250	-	250	110	-140
Palveluseteli	21 627	-	21 627	22 865	1 238
Yksityisen hoidon tuki	13 870	-	13 870	10 234	-3 636
Lasten kotihoidon tuki	14 600	-	14 600	14 198	-402
Varhaiskasvatuksen yhteiset kustannukset	39 817	718	40 534	35 688	-4 846
Yhteensä	307 558	718	308 276	304 494	-3 782

Kunnallisten päiväkotien alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 196,5 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 200,9 miljoonaa euroa ja talousarvio ylittyi 4,4 miljoonalla eurolla. Kustannusten ylitystä kattaa varhaiskasvatuksen yhteisiin kustannuksiin tehdyt budjettivaraukset, joita ei budjetin laadintavaiheessa pystytä kohdentamaan suoraan yksiköille, mutta toteuma kirjataan yksikön kustannuksiin, esimerkiksi ICT-kustannukset. Lisäksi ylitykseen vaikutti lomapalkkajaksotus.

Perhepäivähoidon alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 4,2 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli lähes 4,2 miljoona euroa ja talousarvio alittui 44 000 euroa toiminnan vähentymisen myötä.

Avoimen varhaiskasvatuksen alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 4,2 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 4,1 miljoonaa euroa ja talousarvio alittui 91 000 eurolla kerhotoiminnan vähentymisen ja lomapalkkajaksotuksen takia.

Ostopalveluna hankittavan varhaiskasvatuksen menojen alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 12,5 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 12,2 miljoonaa euroa ja talousarvio alittui 273 000 eurolla kahden ostopalvelusopimuksen päättymisen vuoksi.

Starttiraha-avustuksiin oli varattu talousarviossa 250 000 euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 110 000 euroa. Talousarvio alittui 140 000 eurolla.

Palvelusetelillä tuotettavan varhaiskasvatuksen alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 21,6 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 22,8 miljoonaa euroa ja talousarvio ylittyi 1,2 miljoonalla eurolla. Lasten määrään ennakoitu kasvu toteutui heti alkuvuodesta, mikä vaikutti kustannusten kasvuun ja siten myös 1.3.2025 tehdyn palvelusetelin arvon korotuksen määrärahavarausten riittävyteen. Lisäksi kustannusten kasvuun vaikutti perheiden maksamien omavastuuosuuksien vähentyminen, joka nostaa kunnan kustannusta.

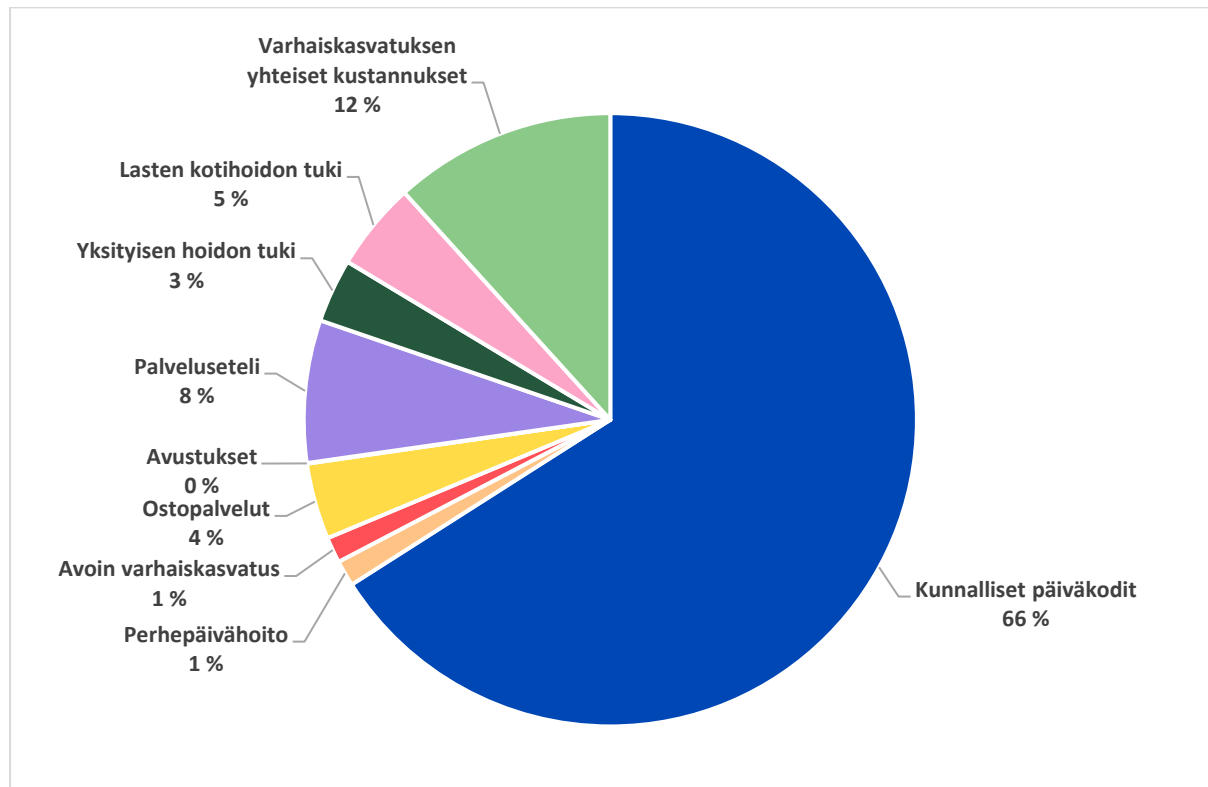
Yksityisen hoidon tuen alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 13,8 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 10,2 miljoonaa euroa. Talousarvio alittui 3,6 miljoonaa euroa. Merkittävin tekijä oli, että loppuvuonna 2024 tapahtuneita muutoksia, kuten toiminnan siirtymää palvelusetelille ja joidenkin yksiköiden toiminnan päättymisiä ei talousarvion

laadintavaiheessa ollut mahdollista huomioida. Vuoden 2025 aikana tapahtui myös siirtymää palvelusetelille sekä muutaman yksikön toiminta päättyi.

Kotihoidon tuen alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 14,6 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 14,2 miljoonaa euroa. Talousarvio alittui 0,4 miljoonaa euroa. Alkuvuodesta ja kesällä 2025 lasten määrä kotihoidon tuella väheni, mikä vaikutti kustannusten alittumiseen. Loppuvuodesta lasten määrä tasaantui vuoden 2024 tasolle.

Yhteiset kustannukset sisältävät suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnon, henkilöstön osaamisen, hyvinvoinnin edistämisen, kehittämistoiminnan, kasvun, kehityksen ja oppimisen tuen, kielen ja kulttuurin tuen ja varahenkilöstön kustannukset. Näiden kustannusten alkuperäinen talousarvio oli 39,8 miljoonaa euroa.

Kaupunginjohtajan päätöksellä määrärahaa lisättiin kesätyöntekijöiden palkkaamiseen sekä henkilökohtaisten lisien takautuviin maksuihin 0,7 miljoonaa euroa ja muutettu talousarvio oli 40,5 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 35,7 miljoonaa euroa. Talousarvio alittui 4,8 miljoonalla eurolla. Menojen alitus johtuu suurimmalta osin budjettivaroista, jotka tehtiin tulosyksikön yhteisiin kustannuksiin ja joiden käyttö toteutui kunnallisen päiväkotitoiminnan puolella. Lisäksi hankerahoituksen varaukset alittuivat.



Kuva 6. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tilinpäätös 2025 palvelumuodoittain.

Varhaiskasvatuksen kaikista palvelumuodoista kunnallisten päiväkotien osuus pysyi ennallaan ja oli kaksi kolmasosaa eli 66 prosenttia. Yhteisten kustannusten osuus oli 12 prosenttia. Kotihoidon tuen osuus pysyi samalla tasolla kuin edellisessä vuonna, ollen viisi prosenttia. Palvelusetelin osuus kasvoi edelleen ja oli kahdeksan prosenttia. Yksityisen hoidon tuen osuus vastaavasti aleni prosentilla ja oli kolme prosenttia. Ostopalveluiden osuus pysyi ennallaan ja oli neljä prosenttia. Perhepäivähoidon osuus väheni edelleen ja ollen enää vain yksi prosentti. Avoimen varhaiskasvatukseen osuus oli samansuuruinen.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa sekä osassa ostopalveluita kustannukset ovat bruttokustannuksia, eli niihin ei sisälly asiakasmaksujen osuutta. Yksityisen hoidon tuen ja palvelusetelin kustannukset ovat nettokustannuksia.

3 Kunnallinen varhaiskasvatus

Kunnallista varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa ja hoitajan kotona tapahtuvassa perhepäivähoidossa. Avointa varhaiskasvatusta järjestetään asukaspuistoissa ja kerhoissa.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa tarjotaan lapsille varhaiskasvatusta, esiopetusta ja valmistavaa opetusta. Tavoitteena on, että lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen jo ennen esiopetusvuotta. Espoo on järjestänyt edelleen maksutonta 20 viikkotunnin varhaiskasvatusta viisivuotiaiden ikäluokalle. Esiopetusta ja valmistavaa opetusta käsitellään tarkemmin luvussa 6.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on käytössä varhaiskasvatuspaikkatakuu, joka mahdollistaa tietyin ehdoin lapsen paluun tuttuun varhaiskasvatuspaikkaan, jos lapsi jää pois varhaiskasvatuksesta esimerkiksi huoltajan vanhempainvapaan ajaksi.

3.1 Päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit ja perhepäivähoito

Vuoden 2024 joulukuussa kunnallisissa päiväkodeissa oli 12 049 lasta, perhepäivähoidossa (hoitajan kotona tapahtuva perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito) 226 lasta ja kerhotoiminnassa 155 lasta. Perhepäivähoidon kysyntä on viime vuosina vähentynyt, joten valtaosa kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista on päiväkodeissa.

Kunnallisissa päiväkodeissa oli vuoden 2025 aikana keskimäärin 113 lasta ennakoitua enemmän. Lapsimäärän ylitys kohdistui 3-vuotta täyttäneisiin.

Varhaiskasvatuspaikkoja lisättiin toimintavuoden aikana ns. poikkeusjärjestelyin, jotta lapset saatiin sijoitettua varhaiskasvatukseen. Kevätkaudella lapsia oli poikkeusjärjestelyissä lähes 500, syyskaudella määrä oli runsaat 300. Syyskauden alussa pystyttiin luopumaan osasta kevään poikkeusjärjestelyistä. Useissa kunnallisissa päiväkodeissa on silti jouduttu jatkamaan päiväkodin yhteisiin tiloihin perustettuja lisäryhmiä, jotta uudet hakijat on saatu sijoitettua.

Kunnallisissa päiväkodeissa osalta varhaiskasvatuksen lapsimäärän kasvun lisäksi haasteena on useiden päiväkotien samanaikainen väistötarve päiväkotitilojen kiireellisten ja osin suunniteltujen laajempien korjaustoimien ajalle. Uusien valmistuneiden yksiköiden kapasiteettia ei saada kokonaan käyttöön väistöjen vuoksi.

Elokuussa 2025 valmistui uusi Kalajärven päiväkotitila ja vuoden lopussa Nupurin päiväkodin laajennus. Uusien yksiköiden valmistumisen yhteydessä on Taloudellisesta kestävästä Espoo-tavoitteiden (TakE) mukaisesti luovuttu pienistä ja epätarkoituksenmukaisista tiloista. Vuoden alussa luovuttiin Niittykummun vanhasta päiväkodista ja kesällä Auroranniityn päiväkodista ja Mökkitonttujen, Pihlaja ja Vaahteran ryhmäperhepäiväkodeista. Elokuussa luovuttiin Säterin kerhosta ja syyskuussa Kalajärven päiväkodin vanhoista tiloista sekä Kalajärven ryhmäperhepäiväkodista. Lisäksi peruskorjauksessa ja remontissa olevista kohteista valmistuivat vuoden aikana Tapiolan, Kuninkaisten ja Lähderannan päiväkodit.

3.2 Avoin varhaiskasvatus

Avoimet varhaiskasvatuspalvelut tarjoavat lakisääteistä varhaiskasvatustoimintaa täydentävänä vaihtoehtona. Avoimen varhaiskasvatuksen piiriin kuuluvat asukaspuistot ja varhaiskasvatuksen kerhot. Ne ovat perheille suunnattuja, pääsääntöisesti maksuttomia

palveluja, joissa lapsilla on mahdollisuus luoda ystävyyssuhteita ja harjoitella tärkeitä sosiaalisia taitoja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa. Puistot ovat monelle perheelle pidetty ja tärkeä palvelu.

Avoimen varhaiskasvatuksen palveluja tarjottiin kaikilla palvelualueilla. Espoossa on 16 asukaspuistoa.

Asukaspuistoissa tilastotiin vuoden 2025 aikana kaikkiaan 326 637 asiakaskäyntiä. Keskimäärin kaikissa puistoissa on yhteensä 1 296 asiakaskäyntiä päivittäin. Asukaspuistojen käyttäjinä olivat alle kouluikäiset lapset huoltajineen sekä koululaiset aamuisin ja iltapäivisin. Pienille koululaisille (1–2-luokkalaisille) tarjottiin mahdollisuus maksulliseen välipalaan koulujen toiminta-aikana.

Keväällä 2025 asukaspuistoissa toteutettiin asiakaskysely, johon vastasi 750 kävijää, joista yli 300 oli puistojen toimintaan osallistuvia koululaisia. Vastaajamäärä kaksinkertaistui edellisvuoteen verrattuna. Kyselyssä kartoitettiin muun muassa kävijöiden viihtyvyyttä, mahdollisuuksia vaikuttaa toiminnan suunnitteluun sekä sitä, ovatko huoltajat saaneet tukea omaan vanhemmuuteensa. Asukaspuistot saivat kyselyssä vastaajilta yleisarvosanaksi 9,4.

Kerhot tarjoavat vaihtoehdon koko- tai osapäiväiselle varhaiskasvatukselle. Kerhotoiminnan tavoitteena on tukea kotihoidossa olevien lasten varhaiskasvatusta tarjoamalla lapsille toimintaa vertaisryhmässä. Kotihoidon tuella olevien perheiden lapset voivat osallistua kerhotoimintaan huoltajan menettämättä tukea. Jos perheelle maksetaan yksityisen hoidon tukea, ei lapselle voida myöntää kerhopaikkaa. Vuoden 2025 lopussa suomenkielisen varhaiskasvatuksen kerhoissa oli yhteensä 155 lasta.

Kerhotoimintaa on järjestetty myös Kotoa kohti työelämää -yhteistyömallissa lapsille, jotta heidän huoltajansa ovat voineet osallistua heille kohdennettuun koulutukseen.

Vuoden 2025 heinäkuussa viidessä asukaspuistossa (Soukka, Perkkää, Olari, Suvela ja Tapiola) toteutettiin puistoruokailu-pilotti, ja näissä puistoissa tarjottiin lämmin ateria kaikille alle 16-vuotiaille asiakkaille. Edellisen kerran puistoruokailua on järjestetty Espoossa vuonna 2009. Puistoruokailu-pilottiin varattiin 149 000 euroa. Päivittäin ruokailijoita kävi kussakin puistossa keskimäärin: Perkkää 105, Suvela 85, Soukka 93, Olari 123 ja Tapiola 117. Ruoka tilattiin Espoo-Cateringiltä. Kasvisruokaa oli tarjolla 2–3 kertaa viikossa ja kalaruokaa kerran viikossa. Puistoruokailussa jaettiin yhteensä 11 237 annosta ja hävikkiä syntyi keskimäärin 13 annosta päivässä yhtä asukaspuistoa kohden.

Puistoruokailun asiakaskyselyyn vastasi 124 puiston asiakasta ja henkilökunnan arviointikyselyyn vastasi 45 työntekijää. Asiakkaiden ja henkilökunnan arvioinnin tulosten perusteella puistoruokailupilotti onnistui hyvin saavuttamaan sille asetetut tavoitteet.

Puistoruokailun toteutusta valmisteli työryhmä, jossa oli edustajat puistojen työntekijöistä, esihenkilöistä ja varhaiskasvatuksen hallinnosta.

3.3 Siivous, kiinteistöhuolto ja ateriapalvelut

Tilapalvelut-liikelaitoksen Palvelutuotanto tuottaa siivous- ja kiinteistöhuoltopalvelut suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimipisteisiin. Palvelu tuotetaan joko omana työnä tai ostopalveluna. Siivouspalveluiden laadusta ja muusta sopimussisällöstä sekä hinnasta on sovittu tulosyksikön kanssa solmitussa sisäisessä palvelusopimuksessa, joka päivitettiin vuoden 2025 aikana.

Kerran vuodessa tehtävät vuosihuoltotyöt organisoidaan siten, että omassa siivouksessa olevissa kohteissa vuosihuoltotöitä tehdään ympäri vuoden vuosikellon mukaisesti. Näissä

kohteissa vuosihuoltotyötä ei välttämättä tehdä kohteen ollessa kesällä suljettuna. Ostopalvelukohteissa vuosihuoltotyöt tehdään pääosin kesäaikana.

Espoo Catering Oy tuotti suurimman osan suomenkielisen varhaiskasvatuksen ateriapalveluista vuonna 2025. Lisäksi Palmia Oy vastasi pienestä osuudesta ateriapalveluiden järjestämisestä. Tämä osuus oli toteutettu Espoo Cateringin järjestämänä hankintana.

3.4 Asiakasmaksut

Kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksut perustuvat varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin (1503/2016). Kunnallisessa ja ostopalveluvarhaiskasvatuksessa varhaiskasvatuksen asiakasmaksu lasketaan prosenttiosuutena perheen bruttotuloista. Vastaavia varhaiskasvatuksen määrätymisperusteita sovelletaan myös varhaiskasvatuksen palvelusetelin omavastuuosuuden laskennassa. Toimintavuonna 2025–2026 maksu on 0–311 €/kk/lapsi.

Asiakasmaksun suuruuteen vaikuttavat mm. perheen koko, tulot ja sovittu varhaiskasvatusaika. Lisäksi maksuista saa sisarusalennusta, jos useampi perheen lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut on sidottu indeksiin varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain 16 §:n perusteella. Indeksitarkistukset tehdään kahden vuoden välein. Indeksitarkistusten mukaiset uudet varhaiskasvatuksen asiakasmaksut tulivat voimaan 1.8.2024. Indeksitarkistuksen jälkeen korkein perittävä maksu nousi 311 euroon (aiemmin 295 euroa). Myös pienin perittävä maksu nousi 30 euroon aiemmasta 28 eurosta. Indeksitarkistus tehdään seuraavan kerran 1.8.2026. Asiakasmaksuja tarkistetaan myös silloin, jos voimassa olevat säädökset tai Espoon kaupungin päätökset muuttuvat.

Taulukko 9. Espoossa lapsen varhaiskasvatusaika vaikuttaa asiakasmaksuun seuraavasti:

Maksullinen varhaiskasvatusaika h/vko	Tulojen ja perheeseen mukaan määritellystä täydestä asiakasmaksusta
vähintään 35 tuntia	100 %
yli 20 tuntia ja alle 35 tuntia	80 %
enintään 20 tuntia	60 %

Taulukko 10. Varhaiskasvatusajan vaikutus asiakasmaksuun: 5-vuotiaiden maksuttomaan varhaiskasvatukseen oikeutetut lapset 1.8.–31.7.

Viikkotunnit (sisältäen 20 tuntia maksutonta varhaiskasvatusta)	Tulojen ja perheeseen mukaan määritellystä täydestä asiakasmaksusta
yli 40 tuntia	80 %
enintään 40 tuntia	60 %
enintään 20 tuntia (pelkkä 5-vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus)	0 %

Taulukko 11. Varhaiskasvatusajan vaikutus asiakasmaksuun: esiopetuksessa olevat lapset (esiopetuksen toimintakauden ajan)

Viikotunnit (sisältäen 20 tuntia maksutonta varhaiskasvatusta)	Tulojen ja perheeseen mukaan määrittelystä täydestä asiakasmaksusta
yli 40 tuntia	80 %
enintään 40 tuntia	60 %
enintään 20 tuntia (pelkkä esiopetus)	0 %

4 Yksityinen varhaiskasvatus

Kunnallisen varhaiskasvatuksen rinnalla varhaiskasvatuspalveluja järjestävät Espoossa myös yksityiset palveluntuottajat. Tavoitteena on monipuolinen ja alueellisesti saavutettava varhaiskasvatuksen palveluvalikko, jossa perheet voivat valita myös yksityisen varhaiskasvatuspaikan.

Espoon varhaiskasvatuksessa yksityistä varhaiskasvatusta järjestetään monin eri tavoin. Vaihtoehtoina ovat varhaiskasvatuksen palvelusetelipäiväkodit, ostopalvelulla järjestettävä varhaiskasvatus, yksityisen hoidon tuella toimivat päiväkodit ja ryhmäperhepäiväkodit sekä omassa kodissaan työskentelevät yksityiset perhepäivähoitajat.

Perhe voi saada yksityisen hoidon tukea ja siihen liittyvää Espoo-lisää myös, jos lapselle palkataan hoitaja kotiin.

Yksityistä varhaiskasvatusta järjestetään Espoossa ostopalveluna, palvelusetelillä ja yksityisen hoidon tuella. Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa oli yksityisessä varhaiskasvatuksessa yhteensä 3 636 lasta vuoden 2025 joulukuussa.

Taulukko 12. Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen yksityisen toiminnan yksiköiden määrä vuonna 2025 ja lasten lukumäärä yksityisissä yksiköissä 31.12.2025 tilanteen mukaan.

Yksityinen varhaiskasvatus	Yksikkömäärä	Lapsimäärä
Päiväkodit, ns. nettobudjetoidut ostopalvelut	15	317
Päiväkodit, kilpailutetut ostopalvelut	7	308
Päiväkodit, palveluseteli	34	1 987
Päiväkodit ja ryhmäperhepäiväkodit, yksityisen hoidon tuki	29	1 024
Perhepäivähoitajat, yksityisen hoidon tuki	19	54

4.1 Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus, neuvonta ja valvonta

Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus, neuvonta ja valvonta on osa suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön johtamisjärjestelmää. Yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaa toteutetaan ensisijaisesti antamalla varhaiskasvatuksen järjestäjälle tarpeellista ohjausta ja neuvontaa sekä seuraamalla toiminnan kehitystä yhteistyössä toiminnan järjestäjän kanssa (varhaiskasvatuslaki 53 §). Ohjauksessa ja neuvonnassa noudatetaan suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön johtoryhmän hyväksymiä ohjeita.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa toimii yksityisen varhaiskasvatuksen tiimi, jossa on kaksi asiantuntijaa ja kaksi aluepäällikköä sekä edustajat ruotsinkielisestä

varhaiskasvatuksesta. Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjauksen, neuvonnan ja valvonnan työtehtävät on keskitetty kahdelle varhaiskasvatuksen asiantuntijalle suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön hallintoon. Varhaiskasvatuksen asiantuntijat tekivät kaikilla seitsemällä palvelualueella ostopalvelu-, palveluseteli- ja yksityisen hoidon tuella toimivien varhaiskasvatustyöyksiköiden auditointi- ja ohjauksenkäynnit.

Varhaiskasvatuksen asiantuntijat hyväksyivät vuoden aikana uudet yksityiset perhepäivähoitajat ja tekivät kaikkien Espoossa toimivien yksityisten perhepäivähoitajien ohjauksenkäynnit. Lisäksi asiantuntijat hyväksyivät perheiden palkkaamien työsopimussuhteisten hoitajien työsopimukset.

Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus ja neuvonta painottuivat vuonna 2025 henkilöstön kelpoisuuksiin, kelpoisuussäädöksiin ja rekrytointeihin. Pedagogisista asioista painottuivat ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaan ja esiopetussuunnitelman perusteiden muutoksiin liittyvät keskustelut.

Erityinen haaste yksityisille palveluntuottajille on ollut kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien ja lastenhoitajien saatavuus. Henkilökunnan määrä on ollut riittävä mutta useissa tilanteissa on jouduttu poikkeamaan tilapäisesti (enintään vuodeksi) kelpoisuusvaatimuksista ja palkkaamaan tehtävään henkilö, jolla on opintojen perusteella riittävät edellytykset ja tehtävän edellyttämä taito tehtävän hoitamiseen (varhaiskasvatuslaki 33 §).

Suomenkielinen varhaiskasvatus järjesti vuoden aikana muun muassa tilaisuuksia yksityisille palveluntuottajille. Palvelusetelituottajille järjestettiin palvelusetelin sääntökirjan päivittämiseen liittyvä yhteistyötilaisuus 6.2.2025 ennen päätöksentekoa. Kaikille kaupungin yksityisille palveluntuottajille järjestettiin keskitetty yhteistyötapaaminen 6.11.2025. Tilaisuudessa käsiteltiin ajankohtaisia varhaiskasvatusasioita. Lisäksi Espoossa toimiville yksityisille perhepäivähoitajille pidettiin yhteinen tapaaminen 11.9.2025.

Pääkaupunkiseudun kuntien kanssa (Helsinki, Vantaa, Kauniainen, Espoo) tehtävää yhteistyötä jatkettiin muun muassa yhteisillä verkostotapaamisilla yksityisen varhaiskasvatuksen asioissa. Verkostolla oli yhteisiä kokoontumisia neljä kertaa vuoden 2025 aikana.

Varhaiskasvatuksen asiantuntijat tekivät myös yhteistyötä Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa muun muassa osallistumalla verkostotapaamisiin ja koulutuksiin. Lisäksi yhteistyötä tehtiin tarvittaessa konsultointi- ja valvonta-asioissa.

4.2 Varhaiskasvatuksen palveluseteli

Varhaiskasvatuksen palveluseteli otettiin käyttöön 1.8.2021. Vuoden 2025 lopussa palvelusetelillä oli 1 987 lasta. Palvelusetelillä tuotettavan varhaiskasvatuksen menot olivat vuonna 2025 lähes 22,9 miljoonaa euroa. Menot sisältävät myös lapsen tukeen maksetut kustannukset.

Vuoden 2025 aikana palvelusetelillä toimivien päiväkotien määrä lisääntyi. Kolme yksityisen hoidon tuella toiminutta päiväkotia siirtyi palvelusetelille. Palvelusetelipäiväkoteja oli vuoden 2025 lopussa yhteensä 34.

Varhaiskasvatuksen palvelusetelin sääntökirjan yleinen osa päivitettiin ja hyväksyttiin kasvun ja oppimisen lautakunnassa. Sääntökirjan erityinen osa päivitettiin ja sen hyväksyi viranhaltijapäätöksenä kasvun ja oppimisen toimialajohtaja.

Kahden varhaiserityiskasvatuksen opettajan työ kohdentui palveluseteli- ja yksityisen hoidon tuen yksiköiden lasten tuen asioihin.

4.3 Yksityisen hoidon tuki ja Espoo-lisä

Yksityisen hoidon tukea maksetaan perheille, jotka valitsevat lapselleen varhaiskasvatuksen yksityisestä päiväkodista tai perhepäivähoidosta ja perheille, jotka palkkaavat työsopimussuhteisen hoitajan hoitamaan lapsiaan. Yksityisen hoidon tukea maksettiin 1 024 lapsesta joulukuussa 2025.

Yksityisen hoidon tuki ja siihen liittyvä kuntalisä haetaan ja maksetaan pääasiassa Kelan kautta, mutta rahoittajana on kunta. Tuki maksetaan varhaiskasvatuspalvelujen tuottajalle, jolloin se ei ole perheelle veronalaista tuloa.

Lakisääteisten tukien yhteydessä maksetaan Espoon päättämiä yksityisen hoidon tuen kuntalisiä. Tarkempi erittely yksityisen hoidon tuesta ja kuntalisistä on liitteessä 1.

Lisäksi Espoo maksaa yksityiseen varhaiskasvatukseen sisaruslisää toisesta lapsesta lukien. Viisivuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen järjestämiseen myönnetään lapsikohtaista kuntalisiä. Nämä lisät maksetaan Espoon kasvun ja oppimisen toimialan talousyksiköstä, koska Kelalla ei ole mahdollisuutta maksaa muita kuin lakisääteisiin tukiin liittyviä kuntalisiä.

Yksityisen hoidon tukeen käytettiin yhteensä 10,2 miljoonaa euroa, josta lakisääteiseen yksityisen hoidon tukeen 2,5 miljoonaa euroa ja kuntalisiin 7,7 miljoonaa euroa. Kuntalisiin sisältyvät sisaruslisä, jota maksettiin 389 000 euroa, 5-vuotiaiden lasten maksuton 20 viikkotunnin varhaiskasvatus, jota maksettiin 125 000 euroa, sekä lapsen tuki, jota maksettiin 420 000 euroa.

4.4 Ostopalveluna hankittu varhaiskasvatus

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikössä järjestetään varhaiskasvatusta ostopalveluna päiväkodeissa. Ostopalveluna hankitussa varhaiskasvatuksessa oli vuoden 2025 lopussa 625 lasta. Lisäksi ostopalveluun sisältyy toisilta kunnilta maksusitoumuksin ostetut varhaiskasvatuspalvelut sekä esiopetuskorvaukset yksityisen hoidon tuen ja palvelusetelin palveluntuottajille.

Kilpailutettuja ostopalvelupäiväkoteja oli vuoden 2025 lopussa seitsemän ja lisäksi varhaiskasvatusta ostettiin 15 päiväkodilta vuosisopimuksen perusteella.

Varhaiskasvatuspalveluja hankittiin ostopalvelusopimuksilla ja maksusitoumuksilla yhteensä 12,2 miljoonalla eurolla.

4.5 Starttiraha-avustus yksityisille palveluntuottajille

Varhaiskasvatusta kehitetään yhteistyössä yksityisten palveluntuottajien kanssa siten, että osa uusista paikoista on yksityisiä. Yksityisten varhaiskasvatuspaikkojen perustamista tuetaan maksamalla starttiraha-avustusta, joka on enintään 3 000 euroa uutta perustettavaa varhaiskasvatuspaikkaa kohden.

Starttiraha-avustusta voidaan myöntää yksityisen hoidon tuella toimivien päiväkotien ja ryhmäperhepäiväkotien sekä palvelusetelillä toimivien päiväkotien tilojen muutostöistä aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi sitä voidaan myöntää näiden yksiköiden toiminnan käynnistämiseen tarvittavan, esimerkiksi irtaimiston, toimintavälineistön ja -materiaalin, hankintakustannuksiin. Starttiraha-avustusta ei myönnetä käyttökustannuksiin.

Vuoden 2025 talousarvioon oli varattu 250 000 euroa starttiraha-avustusten maksamiseen. Rahaa myönnettiin yhteensä 109 605 euroa yhden päiväkodin toiminnan käynnistämiseen liittyviineluihin.

5 Lasten kotihoidon tuki ja Espoo-lisä

Lasten kotihoidon tukea maksetaan alle 3-vuotiaiden lasten perheille lapsista, jotka eivät ole varhaiskasvatuksessa. Lasten kotihoidon tukeen kuuluu lakisääteinen hoitoraha, tulositonnainen hoitolisä ja kunnan päättämä kuntalisä (Espoo-lisä). Lasten kotihoidon tuki ja siihen liittyvät kuntalisät maksetaan pääasiassa Kelan kautta, mutta kaikista kustannuksista vastaa kunta.

Vuonna 2025 lakisääteinen hoitoraha perheen nuorimmasta lapsesta oli 377,68 eur/kk ja tulositonnainen hoitolisä 0–202,12 eur/kk. Tämän lisäksi maksettiin lakisääteistä hoitorahaa alle 3-vuotiaasta sisaruksesta 113,07 eur/kk ja kolme vuotta täyttäneestä sisaruksesta 72,66 eur/kk. Kuntalisää maksettiin alle yksi vuotta ja kuusi kuukautta ikäisestä lapsesta 160 eur/kk.

Espoossa on lisäksi käytössä kaksi harkinnanvaraista muuta kotihoidon tuen Espoo-lisää; monikkoperheiden tuki ja ottolapsen Espoo-lisä.

Monikkoperheille suunnattua tukea maksetaan, jos perheeseen on syntynyt tai otettu ottolapseksi samanaikaisesti useampi kuin yksi lapsi. Pidennetyn vanhempainrahakauden ajalta maksetaan kunnallisena lasten kotihoidon tukena 160 euroa/kk toisesta lapsesta lukien.

Adoptiovanhemmille maksetaan kotihoidon tuen Espoo-lisää 160 euroa kuukaudessa ajanjaksolta, joka päättyy, kun vanhempainrahakauden alkamisesta on kulunut yksi vuotta ja kuusi kuukautta tai lapsi aloittaa koulun.

Lasten kotihoidon tuen määräraha sisältää lakisääteisen kotihoidon tuen ja kotihoidon tuen Espoo-lisän. Kotihoidon tukeen käytettiin 14,2 miljoonaa euroa, josta Espoo-lisän osuus oli 2,2 miljoonaa euroa. Joulukuussa 2025 lasten kotihoidon tukea maksettiin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa 1 953 perheelle yhteensä 2 131 lapsesta.

6 Esiopetus ja valmistava opetus

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tuloyksikkö vastaa esiopetuksen järjestämisestä ja koordinoinnista sekä esiopetusikäisten lasten perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Suomenkielisen perusopetuksen tuloyksikkö toteuttaa osan kouluilla tapahtuvasta esiopetusikäisten lasten perusopetukseen valmistavasta opetuksesta ja esiopetuksesta.

Oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna lasten huoltajien on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Maksuttoman esiopetuksen lisäksi lapsi voi olla esiopetukseen liittyvässä varhaiskasvatuksessa.

Vuoden 2025 lopun tilanteessa esiopetusta ja esiopetusikäisten perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestettiin suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimesta yhteensä 2 714 lapselle 105 päiväkodissa ja 22 koulussa. Lisäksi suomenkielisen perusopetuksen toteuttamassa esiopetuksessa ja valmistavassa opetuksessa oli 234 lasta kuudella koululla. Perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistui suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa lapsia 556.

Aluehallintovirasto otti käsittelyyn neljä esiopetukseen liittyvää hallintovalitusta, jotka hylättiin.

Esiopetuksen hankinnan kilpailutus toteutettiin uudelleen kesällä 2025 niille palveluntuottajille, jotka eivät olleet vielä mukana toimittajarekisterissä. Hankinnan tavoitteena on tuottaa laadukasta esiopetusta espoolaisissa yksityisissä varhaiskasvatustyksissä, jotka tuottavat varhaiskasvatusta ostopalveluna, palvelusetelillä tai yksityisen hoidon tuella.

Dynaamiseen toimittajarekisteriin valitaan kaikki soveltuvuus-, vähimmäisvaatimukset sekä muut osallistumispyynnössä asetetut vaatimukset täyttävät palveluntuottajat. Esiopetuspalvelun hankinta toteutettiin hankintalain (laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016) mukaisesti. Dynaamiseen toimittajarekisteriin valittiin yksi uusi palveluntuottaja.

6.1 Esiopetuksen opiskeluhoolto

Opiskeluhoolto on esi- ja perusopetuksessa tehtävää työtä, jolla edistetään, pidetään yllä ja luodaan edellytyksiä lasten hyvälle oppimiselle, psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle sekä sosiaaliselle hyvinvoinnille. Opiskeluhoollon tavoitteena on edistää lasten ja koko yhteisön ja ympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja kaikkien yhteisön jäsenten osallisuutta.

Opiskeluhooltoja toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko yhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Oppimisen ja hyvinvoinnin vahvistaminen on osa yhteisön arkea ja perustoimintaa. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen osallistuvat kaikki yhteisössä työskentelevät aikuiset.

Espoon opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa kaupunkitasolla opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Se linjaa yhteiset tavoitteet opiskeluhoollon toiminnalle ja tukee niiden saavuttamista ja yhtenäisiä toimintatapoja. Ryhmässä on edustajat kaikista toimialan tulosyksiköistä sekä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhoollon palveluista. Ohjausryhmän kokouksia oli vuonna 2025 kymmenen. Opiskeluhoollon kokonaisuutta johtaa toimialan johtoryhmä.

Opiskeluhoollon palvelujen järjestämisvastuu siirtyi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle (LUVN) 1.1.2023 alkaen. Muutos oli merkittävä monille työntekijöille sekä kasvun ja oppimisen toimialalle. Hyvinvointialueelle siirtyminen on tuonut opiskeluhoollon järjestämisessä arjen sujumisen haasteita, joita on saatu vähitellen ratkaistua, mutta haasteita on ollut edelleen myös vuonna 2025.

Vuonna 2024 haasteena olleet psykologiresurssin puutteet korjaantuivat vähitellen vuonna 2025. Esiopetuksen opiskeluhoollon terveydenhuollon resurssien käytöstä keskusteltiin LUVN:n neuvolaterveydenhuollon kanssa ja tämän osalta yhteistyön kehittämistä jatkettiin.

Esiopetusyksiköissä opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa yksikkökohtainen opiskeluhoolloryhmä. Yhteisön toimintakulttuurin kehittämistä ja yhteisöllistä hyvinvointityötä johtaa varhaiskasvatustyksien johtaja. Esiopetuksen tuen prosesseihin liittyen LUVN:n kanssa tehtiin kirjaukset opiskeluhoollon henkilöstön kanssa tehtävästä yhteistyöstä Espoon esiopetuksen opetussuunnitelmaan.

Espoossa on voimassa yhteinen esiopetusta, perusopetusta ja lukiokoulutusta koskeva opiskeluhoollon suunnitelma. Esiopetuksessa opiskeluhoollon suunnitelman yksikkökohtaiset kirjaukset tehdään ryhmän esiopetussuunnitelmaan. Opiskeluhoollon suunnitelmaan ja sen liitteisiin tehtiin ajankohtaisia päivityksiä vuonna 2025.

7 Henkilöstö

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikössä oli vuoden 2025 lopussa vakituisia ja määräaikaista työntekijöitä yhteensä noin 3 200. Lisäksi käytetään henkilöstövuokrausta ja sijaisia varmistamaan lakisääteinen toiminta.

Vuonna 2025 apulaisjohtajia lisättiin suunnitelmallisesti varhaiskasvatussyksiköihin niiden koon kasvaessa (2025 apulaisjohtajan tehtäviä 32). Apulaisjohtajilla ei ole vastuullaan omaa lapsiryhmää, mikä mahdollistaa heidän täyden keskittymisensä yksikön johtamiseen ja hallinnollisiin tehtäviin varhaiskasvatussyksikön johtajan rinnalla.

Apulaisjohtajamallin myötä varajohtajien ja joissakin tapauksissa varhaiskasvatussyksikön johtajien määrä on vähentynyt. Useimmissa varhaiskasvatussyksiköissä on edelleen käytössä varajohtajamalli, jossa varajohtaja työskentelee lapsiryhmätyön ohella pienimuotoisesti myös hallinnollisissa tehtävissä johtajan rinnalla.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on käytössä osaamisperusteinen henkilöstösuunnitelma. Varhaiskasvatuksen perustana on henkilöstön laaja-alainen osaaminen, jonka avulla edistetään lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen kehittämistä on lisätietoja luvussa 7.2.

Vuonna 2018 käynnistynyttä varhaiskasvatustilain edellyttämää henkilöstörakenteen muutosta jatkettiin. Vuoden aikana vaihdettiin nimike- ja tehtävämuutoksien kautta 44 vapautunutta lastenhoitajan tehtävää joko varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväksi.

Varhaiskasvatuksen sosionomien määrää on lisätty muun muassa vaihtamalla henkilöstörakenteen muutoksessa osa vapautuvista lastenhoitajan tehtävistä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväksi ja perustamalla uusiin päiväkoteihin sosionomin tehtäviä. Lisäksi avoimen varhaiskasvatuksen osaamista on vahvistettu varhaiskasvatuksen sosionomeilla. Vuoden 2025 lopussa sosionomin tehtävissä oli 72 työntekijää (vuonna 2024 yhteensä 35 työntekijää).

Vuonna 2025 laajenevaan toimintaan perustettiin uusia tehtäviä muun muassa uusiin päiväkotikohteisiin, Koto-Espoo järjestämään kerhotoimintaan (kaksi kerhoa perhevapaalla oleville maahanmuuttajavanhemmille) ja Hello Espoo -infossa ja Koto-Espoossa tarvittava palveluasiantuntija, joka tukee maahanmuuttajaperheitä tarjoamalla oikea-aikaista tietoa ja tukea varhaiskasvatuskysymyksiin liittyen. Lisäksi hallinnossa aloitti määräaikainen projektikoordinaattori vastuualueenaan varhaiskasvatuksen henkilöstön tilauskoulutuspilotti.

Tuen tarpeiden lasten määrän lisääntymisestä johtuvaan erityisopettajien tarpeeseen vastattiin perustamalla kymmenen uutta varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävää. Päiväkotiapulaisten tehtävien määrää lisättiin kymmenellä.

Kevätkaudella 2024 tehtiin henkilöstöhallinnon johdolla vakanssiselvitys. Selvityksessä paikannettiin yhteistyössä yksikköjohtajien kanssa suuri määrä vakansseja, jotka sijaitsivat päiväkotien alla, mutta eivät olleet käytössä. Selvityksessä tyhjät vakanssit palautettiin hallinnon vakanssipankkiin. Tämän takia laajenevaan toimintaan on vuonna 2025 pystytty käyttämään olemassa olevia tehtäviä.

Kelpoisen henkilökunnan osuudet raportoitiin 2025 kaksi kertaa vuoden aikana, helmikuun ja syyskuun tilanteista. Tehtäviinsä kelpoisen henkilökunnan osuus on syyskuun lopun seurannassa lisääntynyt kaikissa tehtäväryhmissä verrattuna helmikuun lähtöarvoon: kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus oli syyskuussa 54,7 prosenttia (helmikuussa

51 prosenttia), varhaiskasvatuksen erityisopettajien osuus 74,3 prosenttia (helmikuussa 72,3 prosenttia) ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osuus 73,4 prosenttia (helmikuussa 67,3 prosenttia). Kelpoisten varhaiskasvatuksen sosionomien osuus on 38,9 prosenttia (helmikuussa 21,8 prosenttia).

7.1 Työhyvinvointi, työsuojelu ja työturvallisuus

Vuosi 2025 näyttäytyi suhteellisen rauhallisena. Tämä johtui varmasti monesta oikeanlaisesta toimenpiteestä, joiden vaikutus näkyy hieman viiveellä. Yhden asian paraneminen vaikuttaa ja tukee toistakin osa-aluetta.

Vuoden 2025 aikana kelpoisen henkilöstön määrä lisääntyi kaikissa tehtävänimikkeissä olennaisesti. Varsinkin lastenhoitajien tehtäviin saatiin hyvin kelpoisia ammattilaisia. Tähän syy löytyy ennen kaikkea muiden alojen henkilöstövähennyksistä, joka tuo meille runsaasti uusia kelpoisia hakijoita. Työhyvinvointia ja hyvää työilmapiiriä vahvistaa, kun jokainen työntekijä voi keskittyä koulutuksensa mukaiseen työhön. Toki kelpoisista opettajista ja erityisopettajista kilpailtiin edelleen pääkaupunkiseudun kesken.

Espoon kiihkeä kasvuvauhti ja sen tuoma varhaiskasvatuspaikkojen puute aiheutti sen, että useisiin varhaiskasvatusyksiköihin jouduttiin lisäämään vuoden mittaan henkilöstöä myös määräaikaaisesti, jotta kaikille lapsille kyettiin tarjoamaan lakisääteinen varhaiskasvatuspaikka. Tämä aiheutti yksiköissä sisäisiä järjestelyitä ja osaltaan haastoi niin henkilöstön saatavuutta kuin henkilöstön jaksamista sekä työilmapiiriä.

Henkilöstön lähtövaihtuvuus on laskenut Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa hyvin jo useamman vuoden ajan. Vuonna 2025 lähtövaihtuvuus oli 11 prosenttia kun vuonna 2022 se oli vielä 16,5 prosenttia. Työfiiliskyselyssä suomenkielisen varhaiskasvatuksen suositteluhaluus työpaikkana oli 81 prosenttia ja ylitti Espoon kaupungin tavoitetason, joka on 70 prosenttia. Työfiilismittarin työssä jaksaminen on ollut joulukuun mittauksessa 6,6 mittarilla 1–10.

Terveysperusteisten poissaolojen määrä on edelleen laskenut. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen vuoden 2025 terveysperusteiset poissaolot olivat 20,81 päivää henkilötyövuotta kohden, (vuonna 2024 21,13 päivää). Sairauspoissaolojen syynä korostuivat edelleen mielenterveyden häiriöt. Ne ovat lisääntyneet eniten nuorten 25–29-vuotiailla työntekijöillä. Alle 25-vuotiailla on havaittavissa merkittävää sairauspoissaolojen kasvua.

Varhaiskasvatuksessa esiintyi koko toimintavuoden ajan tyypillisesti erilaisia tartuntatauteja. Onneksi vuosi oli tältä osin tavanomainen, eikä mitään suuria epidemioita esiintynyt. Koronaa esiintyi muiden infektioiden joukossa. Henkilöstöä kannustettiin ottamaan influenssarokote ja työterveys jalkautui joka palvelualueelle sovittuihin varhaiskasvatusyksiköihin antamaan rokotuksia. Tämä toimenpide helpotti henkilöstön rokotuksiin hakeutumista ja näin rokotuskattavuus ylitti edellisen vuoden rokotettujen määrän. Tämän toivotaan taittavan vuoden 2026 puolen influenssa-aaltoa.

Työsuojelun näkökulmasta yksi suurimmista haasteista vuoden aikana oli edelleen joidenkin yksiköiden sisäilmahaasteet sekä aggressiivisesti käyttäytyvien lasten aiheuttamat väkivaltatilanteet henkilöstölle.

Vuoden 2025 aikana jatkui jo edellisenä vuonna lastenhoitajien tehtäviin sisältyvän vaativan lääkehoidon luvan saaminen. Kunnilla ei ole palveluksessaan enää terveydenhuollon henkilöstöä. Lääkehoitokoulutusta onnistuttiin hankkimaan Omnian järjestämänä, mutta koulutuksen onnistuneesti suorittaneelle määritettyä varsinaisen lääkehoitoluvan myöntäjää ei saatu sovittua Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa. Tilanne on edelleen haasteellinen ja asian selvittäminen jatkuu edelleen vuodelle 2026.

Useissa varhaiskasvatusyksiköissä koettiin vuoden aikana myös sisäilmaongelmia ja monessa yksikössä on jouduttu siirtymään väistötiloihin. Yllätykselliset väistötilanteet ovat pitkäkestoisia ja vaikeita prosesseja, jotka koettelevat koko työyhteisön ja johtamisen voimavaroja.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtamisen ja henkilöstön työsuojelun sekä työhyvinvoinnin tukena ovat ansiokkaasti toimineet toimialan työsuojeluvaltuutetut sekä työsuojelupäällikkö. Heidän kanssaan tartuttiin sisäilmahaasteisiin, työyhteisön ristiriitoihin, väkivalta- ja uhkatilanteiden selvittämisiin sekä Avin suorittamien tarkastuksien tuomiin parannusesityksiin.

Henkilöstön työhyvinvointia on varhaiskasvatusyksiköissä pyritty lisäämään huomioimalla mahdollisimman hyvin toiveet työn muokkaamisesta, esimerkiksi mahdollistamalla osa-aikaisuus, opintovapaa tai määräaikainen työpisteen vaihto. Nämä lisäävät henkilön omaa työhyvinvointia, mutta haastavat sekä johtamista että koko työyhteisön työhyvinvointia, koska henkilöstömäärä sijaisineen kasvaa. Myös lasten levottomuus voi tämän vuoksi kasvaa.

Apulaisjohtajamallin käyttöönottoa jatkettiin vuoden aikana usealla palvelualueella. Lisäksi yksiköt, joissa työskentelee johtaja- varajohtajatyöpari, saivat varahenkilön työpanosta keskimäärin 1,5 päivää viikossa. Varahenkilö vapautti varajohtajan opettajan työstä päiväksi työskentelemään johtamistehtävissä. Nämä koettiin johtajan työhyvinvointia lisäävinä toimenpiteinä sekä työntekijät kokivat saavansa entistä paremmin johtamisen tukea.

Hallinnossa työskentelevä henkilöstön työ rakentui lähi- ja etätöiden yhdistämisestä. Tarvittaessa kokouksia järjestettiin myös hybridinä, jolloin osa osallistui niihin etänä ja osa paikan päällä. Osa kokouksista on määritetty lähityöksi, ja loppuvuodesta tullut kaupunkitasoinen ohjeistus lähi- ja etätöistä selkeytti toimintatapoja.

Henkilöstön ja johtajien työhyvinvointia pyrittiin vuonna 2025 parantamaan Kunta10-kyselyn tuloksista johdettujen kehittämiskohteiden avulla. Kunta10-tutkimus on Työterveyslaitoksen johtama monivuotinen seurantatutkimus, jossa seurataan henkilöstön työhyvinvointia ja työelämän kehittymistä 11 kunnassa. Säännöllisesti kerätty tieto työyhteisöjen tilasta sekä työssä ja johtamisessa tapahtuneista muutoksista palvelee sekä kehittämistoimenpiteiden kohdentamista että toteutettujen toimenpiteiden seurantaa. Tieteelliseltä kannalta säännöllisesti toistuvat mittaukset antavat mahdollisuuden tutkia luotettavasti työelämän vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kokonaistulos marraskuussa 2024 oli 57. Se oli hieman heikompi kuin kasvun ja oppimisen toimialan ja koko Espoon kokonaistulos. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kokonaissijoitus parani kuitenkin merkittävästi vuodesta 2022, jolloin sijoitus oli 63.

Taulukko 13. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen Kunta10-kokonaissijoitus vuonna 2024. (KUNTA10-kokonaissijoitus sijoittuminen 1=paras ja 100=heikoin.)

Kunta 10	Espoo	Kasvun ja oppimisen toimiala	Suomenkielinen varhaiskasvatus
Kokonaissijoitus	54	54	57
Työ	53	59	64
Työyhteisö	55	50	53
Johtaminen	55	54	53

Tutkimukseen sisältyi kysymyksiä työstä, työyhteisöstä sekä esihenkilötyöstä ja johtamisesta. Yhteenvetomittarit (työ, työyhteisö, johtaminen) ovat parantuneet verrattuna vuoden 2022 tuloksiin lähes jokaisella yksittäisellä väittämällä. Näin toiminnassa on tapahtunut paljon positiivisia ilmiöitä:

- 93 prosenttia kertoo panostavansa työhönsä.
- 76 prosenttia vastaajista kokee työn imua.
- Muutokset sekä vaikutusmahdollisuudet muutoksiin koetaan myönteisiksi.
- Kolme neljästä vastaajasta kokee työnsä mielekkääksi.
- Esihenkilön päätöksenteko ja kohtelu koetaan oikeudenmukaiseksi.
- Työyhteisön yhteistyökykyisyys oli 78 prosenttia.
- Pitovoimatekijät parantuneet: jopa 80 prosenttia suosittelee työnantajaa.
- 63 prosenttia kokee saavansa riittävästi palautetta esihenkilöltään.
- Espoo-tarina kytkeytyy lisääntyvässä määrin arkeen.
- 90 prosenttia kokee onnistuvansa työssään.

Tulosten analyysi nosti esille myös kehittämistarpeita toimintavuodelle 2025–2026. Psykkiset kuormitustekijät, varsinkin nuorilla työntekijöillä, korostuivat. Tämän voi olettaa johtuvan mm. oman ammatin hallinnan ja osaamisen keskeneräisyydestä sekä ylipäättään työelämätaitojen ohuudesta. Kehittämistoimenpiteeksi valittiin enintään kahden vuoden työkokemusta omaavan henkilöstön uran alun tukeminen siten, että jokaisen tehtävänimikkeen tehtävänkuvat käydään työyksiköissä läpi ja tutustutaan ja opitaan ymmärtämään kaikkien tehtävien osaamiset ja vastuut. Tähän toiminnalliseksi avuksi teetettiin korttipeli, joka koostuu kaikista suvan ammattitehtävistä ja niiden sisällöistä. Peli saatiin käyttöön loppuvuodesta.

Toisena tukimuotona uusille työntekijöille annettiin alueen asiantuntijoiden toimesta ohjausta huoltajakeskusteluihin ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman keskusteluihin, vahvistamaan ammatillista osaamista.

Kolmanneksi uudet esihenkilöt ohjattiin suorittamaan työsuojelun järjestämä Työhyvinvointi-kortti.

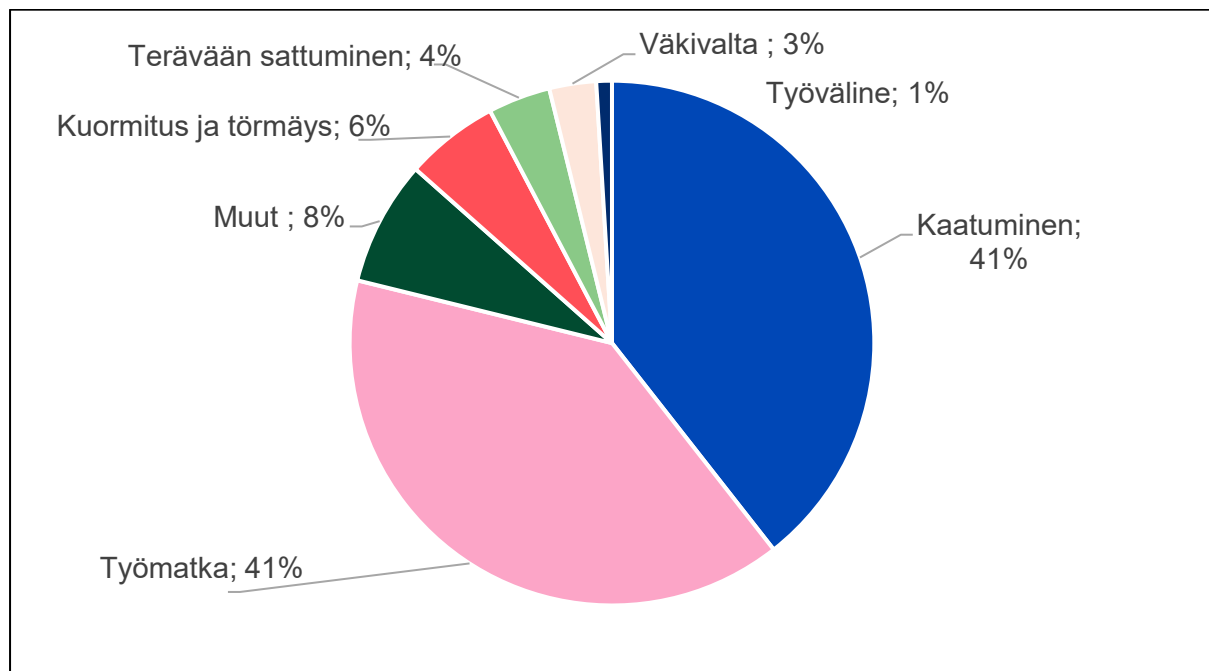
Toinen kehittämiskohde nousi tiedosta, että 65 prosenttia vastaajista on kokenut väkivalta- ja uhkatilanteita asiakkaan taholta. Tällä tarkoitetaan pääsääntöisesti lapsen aiheuttamia tilanteita. Myös tässä kohdin alle 30-vuotiaiden tilanne korostui, koska heistä 75 prosenttia oli kokenut väkivalta- ja uhkatilanteita asiakkaan taholta. Tähän kehittämistoimenpiteenä järjestetään kaikille uusille työsuojelun koulutus sekä kaikille alle 30-vuotiaille vakituisessa työsuhteessa oleville järjestetään ns. MAPA-koulutus, joka on haasteellisen käyttäytymisen

ennaltaehkäisy ja hallinta -koulutus. Kehittämistoimenpiteiden loppuarviointi tapahtuu huhtikuussa 2026.

Vuonna 2025 työsuojeluparien (yksikön esihenkilö ja yksikön työsuojeluasioita koordinoiva henkilö) koulutukselliset tapaamiset pidettiin kevät- ja syyskaudella, yhteensä kaksi kertaa. Kevään luennon aiheena oli työuupumus. Syksyllä tutustuttiin Tilapalveluiden laatimaan ohjeeseen; varhaiskasvatusyksikön johtajan tehtäviä ja tukikeinoja päiväkodin sisäilmaongelmien ennaltaehkäisyssä ja hoitamisessa, sekä kuultiin työsuojeluvaltuutettujen ajankohtaiskatsaus. Molemmat luennot tavoittivat lähemmäs 200 kuulijaa.

Jokainen varhaiskasvatusyksikkö laatii ilmoituksen riskien ja vaarojen arvioinnin kerran vuodessa. Työsuojelun toimesta ilmoituksista laaditaan koonti. Vuoden 2025 arviointien mukaan 71 prosenttia asioista on kunnossa tai lievillä riskeillä. Suvassa tehtiin 214 riskienarviointia. Lisäksi 37 työpaikassa ei päivitetty riskienarviointia. Sietämättömien riskien sisältönä: 1. istumatyöpisteen mitoitus, 2. työn fyysinen kuormittavuus, 3. lämpöolosuhteet, 4. ilman epäpuhtaudet, 5. järjestys, siisteys ja liukkauden torjunta, 6. palohälytys- ja sammutusjärjestelmät.

Vuonna 2025 työ- ja työmatkaturmailmoituksia tehtiin 428 kappaletta. Näistä 333 on ollut työtaturmia ja 95 työmatkataturmia. Yleisimmät tapaturman syyt ovat liukastumiset ja kaatumiset joko työpaikalla tai työmatkalla. Työtaturmista on korvattu 778 päivää ja työmatkoista 549 päivää. Yhteensä 1327 päivää, (1–2 päivän poissaoloja ei korvata vakuutuksesta).



Kuva 7. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kaikkien työ- ja työmatkataturmien osuudet (%) vuonna 2025. Korvaukset, joita vakuutusyhtiö on maksanut.

Työhyvinvoinnin ja työsuojelun työryhmä koordinoi ja kehittää varhaiskasvatuksen työhyvinvointi- ja työsuojelutoimintaa. Työryhmän jäseninä toimivat viisi varhaiskasvatuksen aluepäällikköä, neljä työsuojeluvaltuutettua ja henkilöstön edustaja.

Työryhmä päivitti suomenkielisen varhaiskasvatuksen äkillisiin kriisitilanteisiin tarkoitetut toimintakortit noudattamaan kasvun ja oppimisen toimialan vastaavia ohjeistuksia sekä Turvallisuuskäsikirjan ohjeistuksia ja linkkejä.

Vuoden aikana hätäensiapukursseja järjestettiin kolme kertaa ja EA1-koulutuksia yhden kerran yhteistyössä Omnian kanssa. Lisäksi henkilöstöä osallistui muihin Espoon kaupungin järjestämiin ensiapukoulutuksiin. Haasteellisen käyttäytymisen ennaltaehkäisy ja hallinta - koulutus (MAPA) järjestettiin kolme kertaa vuoden aikana. Länsi-Uudenmaan Pelastuslaitoksen kanssa tehtiin antoisaa yhteistyötä, kun he aloittivat henkilöstön alkusammutuskoulutuksen, joka sisälsi teoriaosuuden sekä itse käytännön harjoituksen. Pelastuslaitoksen ja suomenkielisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on, että jokainen työntekijä saa viiden vuoden välein harjoitella alkusammutusta.

Lisäksi työryhmä seurasi ja arvioi Kunta10-tutkimuksesta nousseita kehittämiskohteita ja järjesti työsuojeluparien tapaamisia sekä kehitti niiden sisältöä työhyvinvoinnin ja työsuojelutoiminnan vahvistamiseksi.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen työolojaoksen tavoitteena on parantaa tulosyksikön työturvallisuus- ja työhyvinvointikulttuuria. Työolojaosto kokoontui neljä kertaa vuoden aikana. Tapaamisissa käydään läpi mm. terveystarkastajien lausunnot työpaikkaselvityksistä sekä työtapaturmista ja riskien arvioinneista nousevia tietoja.

7.2 Osaamisen kehittäminen

Varhaiskasvatuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjiä huolehtimaan henkilöstön täydennyskoulutuksesta. Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on osaamisen kehittämisen osalta varmistettu, että eri henkilöstöryhmille tarjotaan varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa, Espoon strategisia painopisteitä ja henkilöstön tarpeita tukevia monipuolisia ja lakisääteisiä koulutuksia. Koko henkilöstölle suunnatuilla koulutuksilla tuettiin pedagogiikan yhdenmukaisuutta, suunnittelun ja arvioinnin laatua sekä lapsen kasvun ja oppimisen tukeen liittyvää osaamista.

Vuonna 2025 osaamisen kehittämisessä keskityttiin erityisesti koulutuksiin, jotka vahvistivat varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman toteutumista. Koulutusten sisällöissä painottuivat lapsen tuki, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoinen varhaiskasvatus, liikuntakasvatus sekä johtamiskoulutukset. Koulutuksia järjestettiin sekä omana tuotantona että ulkopuolisten asiantuntijoiden toteuttamana, ja niitä toteutettiin myös osana kehittämishankkeita. Hanketyöntekijät tekivät tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatusyksiköiden henkilöstön kanssa sekä koulutusten yhteydessä että jalkautumalla yksiköihin.

Henkilöstön palautetta ja tarpeita hyödynnettiin koulutuskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteutuksessa. Palautetta kerättiin järjestelmällisesti sekä koulutuksista että alueiden kautta, ja tietoa käytettiin koulutusten kehittämisen pohjana. Koulutuksia järjestettiin sekä etä- että lähitoteutuksina. Etäkoulutus mahdollisti laajemman ja helpomman osallistumisen, mutta samalla tiedostettiin sen haasteet osallisuuden, vuorovaikutuksen ja yhteisen oppimisen näkökulmasta. Koulutusten toteutustapa valittiin aina koulutuskohtaisesti koulutuksen tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti.

Vuonna 2025 osaamisen kehittämisen painopisteenä oli myös varhaiskasvatuksen kelpoisuuteen johtavien koulutuspolkujen vahvistaminen, jotta voidaan vastata vuoden 2030 henkilöstörakennemuutokseen. Keskeisin toimenpide oli kuuden suurimman kunnan yhteishanke Allianssi, jonka tilauskoulutuspilotti käynnistyi vuonna 2025. Pilotin yhteistyökumppaneina toimivat Helsingin yliopisto sekä LAB ja Jamk. Lisäksi järjestimme varhaiskasvatuksen täydennyskoulutuksia yhteistyössä Omnian kanssa. Muita merkittäviä yhteistyötahoja olivat Helsingin yliopisto, HY+ ja Metropolia.

Tulevista koulutuksista tiedotettiin henkilöstöä koulutuskalenterin, varhaiskasvatuksen sisäisen uutiskirjeen Suvatuulen sekä Essin uutisjulkaisujen kautta. Lisäksi tietoa

koulutuksista välitettiin yksikköjohtajille sähköpostitse tiedotettavaksi henkilöstölleen. Sujuvaan koulutusviestintään ja tiedonsaantiin pyrittiin kiinnittämään erityistä huomiota.

Suurimpia koulutuskokonaisuuksia vuoden 2025 aikana olivat:

- Päiväkodin johtajille suunnattu Hyveet ja positiivinen johtaminen -prosessikoulutus. Vuonna 2025 koulutukseen osallistui 20 johtajaa. Tavoitteena on, että kaikki yksikköjohtajat käyvät koulutuskokonaisuuden.
- Apulais- ja varajohtajille suunnattu HyveTutor -prosessikoulutus yhteistyössä Omnian kanssa. Vuonna 2025 koulutukseen osallistui 25 apulais- ja varajohtajaa. Koulutus jatkuu uudella ryhmällä vuonna 2026.
- Espoon liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan liittyvät koulutukset sekä materiaalit osana hanketyötä. Hankkeen kokonaisuuteen integroitiin mm. kielen tukea, perheen kanssa tehtävää yhteistyötä sekä soveltavaa liikuntaa.
- Erityisesti henkilöstön neuromoninaisuuden ymmärryksen ja tarkoituksenmukaisten toimintatapojen lisäämistä vahvistettiin järjestämällä kuusi Mininepsy-koulutusta, joihin osallistui 180 henkilöstön jäsentä. Lisäksi järjestettiin yksi ratkaisukeskeinen Nepsy-valmentajakoulutus, johon osallistui 20 laaja-alaista erityisopettajaa.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökunnalle järjestettiin TVT-koulutusta yhteistyössä palveluntuottajan (ns. ennakoivat käynnit) kanssa. Palveluntuottaja jalkautui myös yksiköihin antamaan tukea ja neuvontaa laitteiden käytössä. Koulutukset ovat keskittyneet eri digilaitteiden peruskäyttöön sekä tiettyjen sovellusten tarkoituksenmukaiseen käyttöön.

Oppilaitosyhteistyö oli vuonna 2025 tiivistä, ja tutkimuslupia käsiteltiin yhteensä 29 kappaletta. Tutkimuslupahakemusten määrä väheni 20 kappaletta edellisvuoteen verrattuna. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt muodostivat 52 prosenttia kaikista tutkimuksista. Kandidaatintutkielmien osuus oli 17 prosenttia, pro gradu -tutkielmien 21 prosenttia, väitöskirjojen 7 prosenttia ja muiden kehittämistöiden 3 prosenttia. Suurin osa tutkimusluvista liittyi varhaiskasvatuksessa toteutuvaan työhön tai siihen liittyviin kokemuksiin. Useissa tutkimuksissa tarkasteltiin erityisesti lasten näkemyksiä ja kokemuksia päiväkodin pedagogiikasta ja toiminnasta.

7.3 Henkilöstön saatavuus ja rekrytointimarkkinointi

Varhaiskasvatuksen kelpoisen henkilöstön saatavuus on edelleen haastavaa erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien osalta. Varhaiskasvatuksen opettajien kelpoisuustilanne on hieman parantunut, mutta tehtävissä edellytetty kelpoisuus on vain hieman yli puolella tehtäviä hoitavista. Kelpoisuustilanteessa on edelleen vaihtelua yksiköiden välillä. Kelpoisten hakijoiden määrän kasvu lastenhoitajien tehtäviin on jatkunut. Vuonna 2025 vuokratyövoiman käyttö väheni edelleen.

Henkilöstön saatavuusohjelmatyötä on jatkettu ja osallistuttu opetus- ja kulttuuriministeriön ja Suomen kuuden suurimman kaupungin allianssityöhön, jossa etsitään toimenpiteitä korkeakoulutetun varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuden parantamiseksi. Valtionavustuksella toteuttavan tilauskoulutusmallin valmistelut etenevät ja ensimmäiset koulutukset ovat käynnistyneet alkuvuonna 2026.

Vuonna 2025 Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus oli aktiivisesti mukana kaupungin henkilöstön saatavuusohjelman valmistelussa ja toimeenpanossa edistämällä omalta osaltaan kaupungin saatavuusohjelman toimenpiteitä.

Henkilöstön saatavuuden parantamiseksi rekrytointimarkkinointiin panostettiin voimakkaasti.

Suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui seuraaviin rekrytointitapahtumiin:

- 28.11.2025 Pohjois-Savon varhaiskasvattaja, Kuopio
- 25.-26.11.2025 Studia-messut, Helsinki, Messukeskus
- 22.11.2025 Meri-Lapin varhaiskasvattaja, Tornio
- 6.11.2025 Aalto Talent Expo, Espoo
- 31.10.2025 Varhaiskasvatusmessut, Espoo
- 29.10.2025 Talent Boost summit, Work in Finland, Helsinki
- 23.10.2025 Vantaan Megarekry, Vantaa
- 2.10.2025 Minimessut, Espoo
- 9.9.2025 DIAK Oske-tori, Helsinki
- 5.6.2025 Minimessut, Espoo
- 24.5.2025 Pirkanmaan varhaiskasvattaja, Ikaalinen
- 28.3.2025 TalentMatch, Espoo
- 20.3.2025 OAJ:n infotilaisuus, Helsinki
- 8.3.2025 Varsinais-Suomen varhaiskasvattaja, Turku
- 6.2.2025 DuuniOmnia, Omia, Espoo
- 30.1.2025 DuunittamoTori-tapahtuma, Suomen diakoniaopisto, Helsinki
- 30.1.2025 Aalto Summer Job day, Espoo
- 29.-30.1.2025 Tampereen Yrityspäivät, Tampereen yliopisto, Tampere
- 24.-25.1.2025 Educa, Helsinki, Messukeskus
- 24.1.2025 Helsinki Uni Career Day, Helsinki
- 23.1.2025 Contact Forum, Helsinki, Messukeskus
- 18.1.2025 Kymenlaakson varhaiskasvattaja, Kuusankoski
- 15.1.2025 My Future Work, Arcada, Helsinki

Duunitorin kanssa tehtiin keväällä ja syksyllä noin kuukauden kampanjat, joissa julkaistiin uudelleen 2–3 rekrytointimarkkinointivideota Duunitorin kanavilla. Duunitorin kautta ostettiin myös lisänäkyvyyttä Espoon varhaiskasvatuksen työpaikkailmoituksille.

Keväällä ostettiin Kuntarekryn työpaikkaportaalista lisänäkyvyyttä ns. toimialasivun muodossa. Se toimi myös kampanjan laskeutumissivuna.

Rekrytointimarkkinointia tehtiin myös Google Display -mainontana. Sillä haettiin näkyvyyttä Googlen hakusanamainonnan avulla ja Googlen eri palveluissa. Ilmoitustilaa ostettiin Opettaja-lehdestä sekä Suomen lastenhoitoalan ammattilaiset Slal ry:n verkkosivuilta.

Vuoden aikana tehtiin myös sisältömarkkinointiyhteistyötä. Storywise toteutti Espoon suomenkieliselle varhaiskasvatukselle kaksi artikkelia, joissa kerrottiin Espoon varhaiskasvatuksesta työnantajana. Nämä artikkelit julkaistiin Helsingin Sanomien diginäköislehden sähköisessä mainosliitteessä sekä Espoon kaupungin verkkosivuilla.

Valmistuvia tai opinnoissaan pitkällä olevia varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi opiskelevia lähestyttiin sähköpostitse keväällä 2025. Kirje lähetettiin Helsingin, Jyväskylän, Joensuun, Oulun, Rauman ja Tampereen yliopistoissa opiskeleville.

8 Pedagoginen toiminta ja yhteistyö

Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen kasvun ja oppimisen polkua. Se luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle.

Vuonna 2025 pedagogiikan sisällölliset painopisteet olivat moninaisia. Lainsäädännön ja normien muutokset edellyttivät edelleen normien todentumisen edistämistä erityisesti perusopetuslain mukaisen tuen uudistuksen osalta. Toiminnan laaja-alaista kehittämistä sekä jatkuvan arvioinnin kehittämisprosessia jatkettiin edelleen. Pedagogisen toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä korostui kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoinen varhaiskasvatus ja liikunnan edistäminen.

8.1 Varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat

Vuonna 2025 käytössä oli edelleen 1.8.2022 käyttöön otettu Espoon kuntakohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Espoon varhaiskasvatussuunnitelmaan perustuvaa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa hyödynnettiin toiminnan suunnittelussa kaikissa varhaiskasvatusyksiköissä. Niin sanottu ryhmävasu on ryhmän toiminnan suunnittelun työväline, mutta se sisältää myös ryhmän toiminnan suunnittelussa huomioitavat yksikkökohtaiset kirjaukset ja yksikön yhteisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Lapsiryhmissä laadittiin jokaiselle lapselle yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka toteutumista arvioitiin ja jota päivitettiin lapsen tarpeiden mukaisesti.

Perusopetuslain ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden uudistuksen myötä päivitettiin Espoon kuntakohtainen suomenkielisen esiopetuksen opetussuunnitelma. Päivitys koski pääosin lapsen oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukea. Opetussuunnitelman päivityksen myötä tehtiin tarkennuksia myös ryhmän esiopetussuunnitelmaan ja lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan, jonka liitteenä käyttöön otettiin lisäksi lapsen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma esiopetuksessa.

8.2 Lapsen tuki

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnassa päätettyjen kehityksen, kasvun ja oppimisen tuen linjausten mukaan tuki järjestetään erilaisin joustavin järjestelyin. Tuki järjestetään ensisijaisesti lapsen omassa päiväkotitai perhepäivähoitoryhmässä inklusion periaatteiden mukaisesti. Toimiva yhteistyö huoltajien kanssa on keskeisessä asemassa lapsen tuen suunnittelussa.

Perusopetuslaki muuttui 1.8.2025 ja lakiuudistuksen myötä esiopetuksesta poistui tuen kolmiportaisuus. Esiopetuksessa annettava tuki on jaettu oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin, ryhmämuotoisiin tuen muotoihin sekä lapsikohtaisiin tukitoimiin.

Palvelualueilla työskenteli vuoden alussa kymmenen varhaiserityiskasvatuksen koordinaattoria sekä 79 laaja-alaista varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Vuoden 2025 aikana saimme 10 uutta laaja-alaisen varhaiskasvatuksen erityisopettajan vakanssia eli yhteensä 89 vakanssia. Varhaiskasvatuksen erityisopettajien rekrytoinnissa oli haasteita ja kaikkia vakansseja ei saatu täytettyä tehtävään kelpoisilla henkilöillä. Laaja-alaiset varhaiskasvatuksen erityisopettajat työskentelivät varhaiskasvatusyksiköissä yhdessä henkilökunnan kanssa käyttäen menetelminä muun muassa toiminnan mallintamista, samanaikaisopetusta ja ohjauskeskusteluja. Osa laaja-alaisen erityisopettajien työstä kohdistui lapsen tuen hallintopäätösten valmisteluun.

Yksityisen varhaiskasvatuksen lasten tuen konsultointi- ja koordinoitavissa jatkoi kaksi varhaiserityiskasvatuksen koordinaattoria. Heidän työpanostaan kohdentui konsultoinnin lisäksi hallintopäätösten valmisteluun.

Jokaisella palvelualueella oli alueen tarpeiden mukaisesti erityisryhmiä (21) ja pedagogisesti vahvistettuja ryhmiä (46). Kelpoisia varhaiskasvatuksen erityisopettajia oli erittäin haasteellista palkata erityisryhmiin. Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa työskenteli

lisäksi eriytyisavustajia ja avustajia sekä vakinaisissa tehtävissä että määräaikaaisina Seure henkilöstöpalvelut Oy:stä hankittuna.

Kehityksen ja oppimisen tukeen kohdennettiin lastenhoitajan resurssia.

Varhaiskasvatyksyksiköissä työskenteli 34 tuen lastenhoitajaa lasten kehityksen ja oppimisen tuen tehtävissä. Vuoden 2025 aikana saimme 33 uutta tuen lastenhoitajan vakanssia. Se oli merkittävä lisäys tähän tuen muotoon. Tuen lastenhoitajat mahdollistivat toimimisen tarkoituksenmukaisissa pienryhmissä lapsen kehityksen ja oppimisen tukemiseksi.

Varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestettävissä täydennyskoulutuksissa huomioitiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa korostuva inklusiivisuus. Erityisesti henkilöstön neuromoninaisuuden ymmärryksen ja tarkoituksenmukaisten toimintatapojen osaamiseen panostettiin vuonna 2025 järjestämällä kuusi Mininepsy-koulutusta sekä yksi ratkaisukeskeinen Nepsy-valmentaja-koulutus. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestettiin prosessikoulutus esteettömästä viestinnästä. Ihmeelliset vuodet -koulutus henkilökunnalle jatkui omien kouluttajien voimin. Turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö -koulutuksia järjestettiin nopealla aikataululla akuutteihin tarpeisiin.

Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeessa Espoon suomenkieliseen varhaiskasvatukseen perustettu Soveltavan liikunnan välinelainaamo vakiinnutettiin osaksi liikuntavälineiden lainaustoimintaa. Soveltavan liikunnan välineet tukevat erityisesti toimintarajoitteisten lasten osallisuutta sekä osallistumista ryhmän toimintaan. Vuoden 2025 aikana välinelainaamoon hankittiin maastopyörätooleja, jotka mahdollistavat aiempaa paremmin toimintarajoitteisten lasten osallistumisen mm. metsäretkille. Lisäksi lainaamoon kuuluu luisteluelkkoja, istuintukia ja erityiskeinuja, jotka ovat käytössä niissä yksiköissä, joissa on toimintarajoitteisia lapsia.

Espoo osallistuu vuosina 2025–2026 Etelä-Suomen Liikunnan ja urheilun koordinoimaan Soveltavan liikunnan kehittämishankkeeseen, jossa on mukana viisi varhaiskasvatyksikköä Espoosta. Soveltavan liikunnan kehittämishankkeen tehtävänä on edistää tuen tarpeessa olevien lasten liikkumista ja henkilöstön osaamista sekä kehittää soveltavaa liikuntaa tukevia toimintamalleja.

Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä Espoon soveltavan liikunnan kehittämissuunnitelman laatimiseen vuosille 2025–2029. Loppuvuodesta 2025 valmistuneen kehittämissuunnitelman tavoitteena on parantaa soveltavaa liikuntaa, jotta kaikilla espoolaisilla olisi yhdenvertainen mahdollisuus liikuntaan.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa jatkettiin yhteistyöprosessien kehittämistä. Triangeli-mallin yhteistyötapaamisia lasten kuntoutuspalveluiden ja neuvolan kanssa jatkettiin. Vuonna 2025 neuvola oli vastuussa Triangeli-tapaamisten järjestämisestä. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa jatkui myös lääkehoitosuunnitelman laatimisen prosessi. Tavoitteena on saada yhteinen lääkehoitosuunnitelma kaikille hyvinvointialueen kunnille.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista 1 778 (14 prosenttia) sai oppimisen tukea vuoden 2025 joulukuussa. Hallintopäätöksiä oli tehty 1 265. Näistä 928 oli tehostetun tuen päätöksiä, 332 erityisen tuen päätöksiä sekä viisi päätöksiä avustamispalveluista yleiseen tukeen. Yleisestä tuesta ei tehdä hallintopäätöksiä, mutta se oli merkitty 513 lapselle.

Yksityisessä varhaiskasvatuksessa (ostopalvelut, palveluseteliyksiköt sekä yksityisen hoidon tuen yksiköt) 171 (5 prosenttia) sai oppimisen tukea. Hallintopäätöksiä tehtiin 162. Näistä 125 oli tehostetun tuen päätöksiä ja 37 erityisen tuen päätöksiä. Yleinen tuki (ilman hallintopäätöstä) oli merkitty 9 lapselle.

Perusopetuslaki uudistui 1.8.2025 ja sen myötä tuen prosessit ja muodot uudistuivat esiopetuksessa. Kunnallisen esiopetuksen prosessit ja tuen muodot päivitettiin vastaamaan uutta perusopetuslakia ja esiopetus suunnitelman perusteita. Perusopetuslain muutoksen myötä tehostetun ja erityisen tuen hallintopäätökset poistuivat ja esiopetuksessa hallintopäätös tehtiin 1.8.2025 alkaen ainoastaan lapsikohtaisista tukitoimista.

Kasvun ja oppimisen lauttakunta hyväksyi uuden tuen korvausmallin yksityisen hoidon tuen sekä palveluseteli yksiköiden varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Yksityinen varhaiskasvatus voi saada rahallista korvausta ryhmän pienentämiseen tai lisähenkilön palkkaamiseen yksikköön. Sen lisäksi kunnallisten laaja-alaisten erityisopettajien työtä kohdistettiin yksityiseen esiopetukseen.

Suomenkielinen varhaiskasvatus ja suomenkielinen opetus vahvistivat tukea tarvitsevien lasten kasvun ja oppimisen tuen järjestämistä jatkumona varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Prosessi uudistettiin uuden perusopetuslain mukaiseksi. Työ kohdentui erityisesti siirtymävaiheen ja inklusion kehittämiseen. Siirtymävaiheen kuvaus ja prosessit päivitettiin yhdessä perusopetuksen kanssa perusopetuslain mukaiseksi.

8.3 Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoinen varhaiskasvatus

Espoon varhaiskasvatuksessa lapsiryhmissä käytössä olevat kielet, kulttuurit ja katsomukset ovat myönteisen kiinnostuksen kohde ja arkea sekä juhlaa rikastuttava asia ja ne huomioidaan lapsiryhmien kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisien pedagogiikan toteuttamisessa.

Kielitietoisien pedagogiikan toteutumisen tukena kaikissa varhaiskasvatussyksiköissä käytetään KieliPeda-työvälinettä (Kielitietoisien pedagogiikan kehittäminen varhaiskasvatuksessa). KieliPedan avulla arvioidaan kielitietoista oppimisympäristöä, tarkastellaan monikielisen lapsen kielimaailmaa ja seurataan lapsen suomen kielen kehittymistä. KieliPedan ensimmäinen osio, Kielitietoisien oppimisympäristön tarkastelu, tehdään osana ryhmäsuunnitelmajärjestelmän prosessia kaikissa lapsiryhmissä.

Varhaiskasvatussyksiköiden johtajat vastasivat joulukuussa 2025 tulostavoitteita koskevaan johtamiskyselyyn, joka kartoitti myös kielitietoisien oppimisympäristön arviointien toteutumista tiimitasolla. Kyselyn tulosten mukaan Kielipedan ensimmäisen osion arviointi oli toteutettu 97 prosentissa tiimejä. Tulos oli korkeampi kuin vuonna 2024 (vuonna 2024 83 prosenttia).

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa työskenteli vuonna 2025 lisähenkilöstönä 38 kieli- ja kulttuuriopettajaa eli kiekua. Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettajien käytännön työtä ohjaava asiakirja päivitettiin ja hyväksyttiin suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtoryhmässä huhtikuussa 2025.

Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoinen varhaiskasvatus oli yksiköiden itsearviointikriteereihin pohjautuvan kehittämistyön kohteena kevääseen 2025 saakka. Kehittämistyötä tuettiin pedagogisin tukimateriaalein, koulutuksin sekä vasudialogeissa, joissa hallinnon työntekijät ja varhaiskasvatussyksiköiden henkilöstö keskustelevat yhdessä varhaiskasvatussyksikön itsearviointikriteereihin pohjautuvasta kehittämistyöstä. Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisien varhaiskasvatuksen koulutustarjonnassa on huomioitu käytössä olevien toimintatapojen ja menetelmien osaamisen ylläpito ja vahvistaminen.

Vuonna 2025 jatkettiin Kielitietoisien varhaiskasvatuksen koulutuskokonaisuus, jossa huomioitiin edellä mainittu esimerkiksi tarjoamalla koulutusta MusaPedasta. Vuoden 2025 keskeinen tavoite oli myös vahvistaa lukemisen päivittäistä toteutumista varhaiskasvatussyksiköissä.

Kaikissa varhaiskasvatusyksiköissä käytetään Kulttuurien juhlakalenteria, jossa eri katsomuksiin ja kulttuurisiin tapahtumiin liittyvät juhla-ajat sekä kansalliset juhlapäivät on esitetty symbolien avulla. Kalenteriin on mahdollista lisätä myös lapsille ja perheille tärkeitä juhlapäiviä.

Vuonna 2025 pidettiin kaksi koulutuksellista katsomuskahvilaa varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Kevään kahvilassa pohdittiin katsomuksia varhaiskasvatuksen voimavarana ja syksyllä tutustuttiin päivitettyyn Yhteistyön korimalliin sekä kuulumme Katso-materiaalista.

Helmikuussa 2025 vietettiin Yhteisymmärrysviikkoa ja viikon aikana järjestettiin koulutus kulttuurisista kertomuksista lapsen kasvun ja oppimisen tukena. Viikon aikana järjestettiin ensimmäisen kerran Katsomusten merkitykselliset kohtaamiset -dialogitilaisuus. Tilaisuudessa alueen esiopetusikäiset lapset kohtasivat kuuden eri katsomuksen edustajia ja pohtivat yhteisesti heille tärkeitä ja pyhiä asioita.

8.4 Kaksikielinen varhaiskasvatus

Kaksikielinen varhaiskasvatus jaetaan laajamittaiseen ja suppeampaan. Laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa pyritään luomaan lapsille valmiuksia toimia kaksi- tai monikielisessä ympäristössä. Suppean kaksikielisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on herättää lapsen mielenkiinto ja myönteinen asenne kieliä kohtaan.

Laajamittaiseksi toiminnaksi luetaan kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy varhaiskasvatuksessa. Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa laajamittaista kaksikielistä opetusta on ruotsinkielinen kielikylpyopetus. Kielikylpyopetusta toteutettiin kahdessa kunnallisessa päiväkodissa vuonna 2025. Ryhmät toteutuivat pääsääntöisesti esiopetusryhmissä, joissa järjestettiin myös viisivuotiaiden varhaiskasvatusta.

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa osa toiminnasta (vähintään 25 prosenttia) toteutetaan jollakin muulla, kuin varhaiskasvatuslaissa säädetyllä varhaiskasvatuksen kielellä. Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa muuta laajamittaista kaksikielistä toimintaa toteutettiin kielillä suomi ja englanti kahdessa kunnallisessa päiväkodissa vuonna 2025.

Suppeammassa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa alle 25 prosenttia toiminnasta järjestetään säännöllisesti ja suunnitellusti jollakin muulla, kuin varhaiskasvatuslaissa määritellyllä varhaiskasvatuksen kielellä. Henkilöstö käyttää omaa kieliosaamistaan kielirikasteisen toiminnan järjestämisessä. Toimintaa toteutetaan suunnitelmallisesti ja säännöllisesti arjen tilanteissa. Lapsille tarjotaan tilaisuuksia leikkiä kielirikasteisen toiminnan valitulla kielellä ja käyttää kieltä toiminnallisesti.

Kielitietoisen varhaiskasvatuksen mukaisesti kaikissa yksiköissä tuetaan aktiivisesti lasten monikielisyttä. Monikielisyys tehdään näkyväksi oppimisympäristöissä, ja sen kautta tutustutaan eri kieliin ja opitaan arvostamaan niitä.

8.5 Digipedagogiikka

Vuonna 2025 Espoossa on edistetty digitaalista osaamista varhaiskasvatuksen yksiköissä suunnitelmallisesti ja monipuolisin menetelmin. Toimintaa on ohjannut tiivis yhteistyö Atealta ostettujen ennakoivien käyntien yhteyshenkilön kanssa. Yhteyshenkilö on välittänyt selkeää tietoa yksiköistä esiin nousevista digitaalisen osaamisen kehittämistarpeista, mikä on mahdollistanut tarpeista lähtevän ja oikea-aikaisen tuen tarjoamisen digiosaamisen vahvistamiseksi.

Ennakoivien käyntien osalta Atean jalkautuva tuki on toteutunut vuoden 2025 aikana noin 194 yksikkökäynnin muodossa. Näillä käynneillä yksiköille on tarjottu käytännönläheistä

ohjausta digitaalisten laitteiden ja sovellusten pedagogiseen hyödyntämiseen sekä tarpeen mukaan tukea laitteiden peruskäytössä.

Henkilöstölle on järjestetty vuoden aikana yhteensä 16 työtä tukevaa koulutuskertaa. Koulutukset on toteutettu pääosin etäkoulutuksina, ja niiden sisältö on kattanut sekä laitteiden ja sovellusten peruskäytön että digitaalisten työkalujen pedagogisesti tarkoituksenmukaisen käytön osaamisen vahvistamisen. Koulutuksia ovat tarjonneet sekä Atean ennakoivien käyntien yhteyshenkilö, että valitut palveluntarjoajat.

Vuoden 2025 toiminnan tavoitteena on ollut henkilöstön digitaalisen perusosaamisen vahvistaminen sekä varmistaminen, että laitteita ja sovelluksia hyödynnetään yksiköissä tarkoituksenmukaisella ja varhaiskasvatuksen tavoitteita tukevalla tavalla.

Vuoden 2025 aikana vahvistettiin henkilökunnan osaamista tietosuojaan liittyvissä kysymyksissä. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle laadittiin vuonna 2025 Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tietosuojaopas, joka kokoaa yhteen keskeiset tietosuojaperiaatteet sekä käytännön ohjeet henkilötietojen turvalliseen käsittelyyn. Koska varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa käsiteltävä tieto on suurelta osin henkilötietoa, on tärkeää, että henkilöstö tuntee velvoitteet, osaa suojata tietoja asianmukaisesti ja ymmärtää niiden käsittelyyn liittyvät riskit. Lisäksi henkilökuntaa veloitettiin osallistumaan Eduhouse-verkkokoulun organisaatioturvallisuus -koulutukseen, joka tarjosi käytännön ohjeita tietoturvaan, tietosuojaan sekä työyhteisön arjen turvallisuuteen liittyen.

Varhaiskasvatuksen henkilökunnalle hankittiin vuoden 2025 aikana päiväkoteihin ja esiopetusryhmiin 90 kannettavaa tietokonetta lisää. Kannettavia lisättiin muun muassa varajohtajille, huomioiden tulevan työvuorosuunnittelujärjestelmän käyttö. Elinkaarensa päättäneitä kannettavia tai sellaisia kannettavia, johon ei mennyt syksyllä 2025 tehty Windows11 päivitys, vaihdettiin 331 kappaletta.

Varhaiskasvatuksen päiväkodeissa, esiopetusryhmissä ja ostopalveluiden esiopetusryhmissä aikuisen ohjauksessa lasten käytössä olevien laitteiden määrä pysyi samana.

Varhaiskasvatuksen päiväkodeissa ja esiopetusryhmissä aikuisten ohjauksessa lasten käytössä olevia esitystekniikkaan liittyviä laitteita lisättiin 34 kappaletta ja vaihdettiin 9 elinkaarensa päättäneitä laitetta, lisäksi uudempiin monikosketusnäyttöihin otettiin käyttöön etähallintajärjestelmä. Esitystekniikkaan liittyviä pienlaitteita (esimerkiksi kaiuttimet ja minitykit) hankittiin pedagogiseen käyttöön 47 kappaletta. Viiteen asukaspuistoon hankittiin puistoruokailuja varten mikrofoni-kaiutin ulkokäyttöön.

8.6 Kestävän kehityksen kasvatus

Espeen varhaiskasvatussuunnitelma korostaa sosiaalisesti, kulttuurisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kehitystä kasvatuksen päämääränä ja kaikkea toimintaa ohjaavana periaatteena.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksiköllä on omat tavoitteet Kestävän kehityksen kasvatus Espoossa- toimintasuunnitelmassa 2022–2026 ja niiden toteutumista on arvioitu vuoden 2025 aikana. Lisäksi suomenkielinen varhaiskasvatus seuraa ja arvioi omia tehtäviään (8 kpl) Espoon Ilmastovahdissa toimialan toimenpiteiden alla säännöllisesti.

Varhaiskasvatusyksiköissä laadun itsearviointikriteerien avulla tehty arviointi ja kehittäminen on nivoutunut vuonna 2025 myös kestävä kehityksen näkökulmiin. Arvioinnin ja kehittämisen kohteena olleen kieli, kulttuuri ja katsomus -teeman sekä liikkumisen teemojen kautta on edistetty kestävä kehityksen kaikkia ulottuvuuksia. Lisäksi keväällä 2025 valmistui

tukimateriaali, jonka avulla henkilöstö voi tutustua kansainvälisiin kestävä kehityksen tavoitteisiin (Sustainable Development Goals).

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa kannustetaan kaikkia yksiköitä toteuttamaan monipuolista luontokasvatusta. Sekä keväällä että syksyllä vietettiin Espoon varhaiskasvatuksen omaa Mennään metsään -luontotoiminnan teemaviikkoa, jonka tarkoituksena on tarjota lapsille elämyksiä ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa luontoympäristössä, tukea lapsen luontosuhteen kehittymistä ja edesauttaa lisäksi fyysisen aktiivisuuden suositusten toteutumista.

Mennään metsään- viikkojen lisäksi varhaiskasvatuksessa vietettiin pyöräilyviikkoa toukokuussa 2025. Pyöräilyviikko edistää kestävää liikkumista ja kannustaa liikunnalliseen elämäntapaan. Luontoliikuntaa on edistetty myös yhteistyössä Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeen kanssa muun muassa henkilöstön täydennyskoulutuksella.

Alkuvuodesta 2025 järjestettiin henkilöstölle suunnattu infotilaisuus luontoryhmätoiminnasta. Luontoryhmätoimintaa toteutti vuonna 2025 yhteensä seitsemän varhaiskasvatusryhmää. Keväällä 2025 toteutettiin myös koko kentän kattava kysely luontoryhmätoiminnan nykytilasta ja kyselyn tuloksia on käytetty toiminnan kehittämiseen.

Varhaiskasvatuksen liikuntavälinelainaamojen toimintaa jatkettiin ja kehitettiin edelleen vuonna 2025. Lainaamot opettavat välineiden yhteiskäyttöön ja luovat tasa-arvoisia mahdollisuuksia lasten liikkumiseen. Liikuntavälinelainaamo sisältää myös poljettavat, sähköavusteiset kuormapyörät eli Muksubussit. Pyörillä on laajennettu lapsiryhmien oppimisympäristöä ja lisätty liikkumista kestävä kehityksen lähtökohdista. Sekä liikuntavälinelainaamojen että Muksubussien käyttöön on tarjottu perehdytystä Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeen toimesta.

Vuonna 2025 kaikki Espoon suuralueet olivat mukana Liikunnan ja urheilun järjestämässä 5–6-vuotiaille suunnatussa Leiki ja liiku -toiminnassa. Toiminnan tavoitteena on edistää varhaiskasvatusikäisten lasten hyvinvointia ja liikkumista sekä tarjota lapsille innostus ja alku liikunnalliseen elämäntapaan. Lisäksi tavoitteena on lasten fyysisten ja motoristen taitojen kehittyminen.

8.7 Varhaiskasvatuksen ja kulttuurin yhteistyö

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja kulttuurin tulosityksikön yhteistyö jatkui Kulttuurikurkkaus ja KULPS-kulttuuripolku toimintamallien, sekä taiteen perusopetuksen puitteissa.

Vuonna 2025 Espoon kaikissa omissa päiväkodeissa toteutettiin Kulttuurikurkkauksen toimintamallin taidekasvatussisältöjä 3–5-vuotiaille lapsille. Lisäksi tavoitettiin noin 55 % lapsista kaupungin yksityisissä ja ostopalvelupäiväkodeissa.

Kulttuurikurkkauksen lapsille suunnattu osuus koostuu aina kahdesta työpajakerrasta, tai yhdestä työpajasta ja esityksestä. Lisäksi taidetoimija toteuttaa kasvattajille suunnatun koulutusosion, kasvattajan kurkkauksen. Lasten osallistumiskerrat nousivat vuoden 2025 aikana, ja yhteensä kohtaamisia oli 18 887 kertaa. Kulttuurikurkkauksen henkilöstölle suunnattuihin kasvattajan kurkkauksiin osallistui 1 984 kasvattajaa. Sisältöjä toteutti 32 eri taiteenalan ammattimaista palveluntuottajaa, jotka on hyväksytty kulttuurikasvatuksen dynaamiseen toimittajarekisteriin. Palveluntuottajat valittiin mukaan toimintamallin tarjousten perusteella. Kulttuurikurkkaukseen valitut sisällöt tukevat Espoon varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamista.

Perheille maksullista varhaiskasvatuspäivän aikana tapahtuvaa taiteen perusopetusta toteutettiin edelleen kaikilla palvelualueilla päiväkodeissa toimintaan ilmoittautuneille 3–6-

vuotiaille. Vuonna 2025 maksullista taiteen perusopetusta toteutettiin yli 60 kunnallisessa ja yksityisessä päiväkodissa. Kulttuurin tulosityksikkö sekä suomenkielisen ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksiköt käynnistivät pilotin, jossa kehitetään perheille maksutonta ja lapsille yhdenvertaista toimintamallia. Toimintamallin tavoitteena on lisätä taidekasvatusta päiväkodeissa yhteistyössä taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten kanssa. Oppilaitosten antamaan opetukseen osallistuvat kaikki päiväkodin 5-vuotiaat kahdeksan viikon ajan.

KULPS kulttuuri- ja kirjastopolku on Espoon kulttuurikasvatustoimintamalli esi- ja perusopetukseen, jonka tavoitteena on edistää lasten yhdenvertaista oikeutta taiteeseen ja kulttuuriin sekä kehittää lasten luovuutta. Esiopetukselle suunnattu KULPS koostuu kulttuuri- ja kirjastopoluista, joiden käyttö on esiopetusyksiköille maksutonta ja sisällöt linkittyvät Espoon esiopetussuunnitelmaan.

8.8 Kansainvälinen toiminta

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa erilaiset kielet, kulttuurit ja katsomukset kohtaavat. Yhä useampi työyhteisö suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on monikulttuurinen. Varhaiskasvatustyksiköiden yhteisöt muodostuvat kulttuurisesti monimuotoisen taustan omaavista lapsista ja aikuisista ja kasvattajat toimivat päivittäin erilaisissa kulttuurien välisissä kohtaamistilanteissa.

Tavoitteena kansainväliselle, ja varhaiskasvatuksessa erityisesti kotikansainväliselle, toiminnalle on kulttuurien välisen yhteisymmärryksen lisääntyminen. Lisäksi tavoitteena myös kotikansainvälisessä vuorovaikutuksessa on henkilöstön erilaisiin kulttuureihin liittyvän osaamisen vahvistuminen. Kansainvälisellä yhteistyöllä saadaan lisätietoa varhaiskasvatuksen sisällön ja palvelujen kehittämiseksi. Lapsiryhmissä tutustutaan Espoon varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti lasten ja henkilöstön kieli- ja kulttuuritaustoihin. Tähän liittyvää toimintaa on tuettu esimerkiksi etsimällä soveltuvaa materiaalia ja digisovelluksia lasten oppimisen ja henkilöstön työn tueksi.

Suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui kasvun ja oppimisen toimialan kansainvälisen ryhmän toimintaan, joka arvioi ja kehittää tarkoituksenmukaista kansainvälistä verkostotyöskentelyä toimialatasoisesti.

Kansainvälinen yhteistyö on kaupungin eurooppalaisten verkostojen, esimerkiksi Eurocities-verkostojen, ja työryhmätyöskentelyn kautta myös suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikössä lisääntymässä. Varhaiskasvatustyksiköihin tehdään jonkin verran kansainvälisiä vierailuja erityisesti toimialalla sovittuihin suomenkielisen varhaiskasvatuksen vierailuyksiköihin. Vierailijat ovat olleet pääsääntöisesti varhaiskasvatuksen ja opetuksen toimijoita, opiskelijoita, arkkitehtejä, yliopiston henkilökuntaa ja muiden varhaiskasvatus- ja koulutusorganisaatioiden edustajia.

Naganon yliopiston varhaiskasvatuksen opiskelijoiden vierailu päiväkodeissa toteutui edelleen syksyllä 2025. Lisäksi suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa osallistutaan tarkoituksenmukaisiksi arvioituihin kansainvälisiin kehittämishankkeisiin.

9 Kehittäminen

Kehittämisessä keskeistä vuonna 2025 oli erityisesti lasten kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen sekä tasavertaisten oppimisen mahdollisuuksien turvaaminen. Kehittämistyössä korostui sosiaalisesti kestävä kehitys ja segregaaation hillitseminen ja eri kieli- ja kulttuuritaustaisten sekä tukea tarvitsevien lasten osallisuuden lisääminen.

Lisäksi keskityttiin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamiseen sekä lasten liikunnallisen elämäntavan tukemiseen. Myös lukeminen ja lasten lukivalmiuksien edistäminen olivat kehittämistyön keskiössä. Vuoden 2025 tulostavoitteena oli, että jokaisessa lapsiryhmässä luetaan yhdessä lasten kanssa suomenkielisiä kirjoja päivittäin.

Varhaiskasvatuksessa on käytössä jatkuvan parantamisen toimintatapa. Siinä arviointi ja kehittäminen muodostavat jatkuvan arkityöhön integroituvan prosessin, jossa arviointia seuraa kehittämiskohteiden asettaminen, valitun toiminnan kehittäminen pienin askelin ja jälleen arviointi ja kehittäminen – ja näin jatketaan eteenpäin.

Arviointi- ja kehittämisprosessiin liittyvät vasudialogit, eli varhaiskasvatuksen johdon arviointiin ja kehittämiseen liittyvät keskustelevat vierailut varhaiskasvatuyksiköissä. Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoinen varhaiskasvatus oli yksiköiden kehittämistyön kohteena keväeseen 2025 saakka ja syksyllä 2025 yhteiseksi kehittämiskohteeksi valikoitui liikkumisen ja liikunnallisen toimintakulttuurin edistäminen varhaiskasvatuksessa.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnossa toimii useita eri kehittämisryhmiä ja verkostoja. Jokaiselle kehittämisryhmälle ja kehittämisverkostolle on määritelty tehtävät. Ryhmän puheenjohtaja vastaa ryhmän tehtävistä tulosityksikkötasoisesti.

Varhaiskasvatuksen kehittämisryhmän tehtäviä ovat varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sisällön ja menetelmien kehittäminen ja kehittämisen koordinointi. Tätä työtä tehdään suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön painopisteiden ja linjausten sekä paikallisten ja valtakunnallisten normien ja linjojen mukaisesti. Ryhmä arvioi ja kehittää mm. opetussuunnitelmien ja varhaiskasvatuksen prosessia niin lapsen, ryhmän, yksikön kuin tulosityksikönkin tasoilla. Kehittämisryhmän toiminnassa huomioitiin niin varhaiskasvatuksen eri muodot, kuin varhaiskasvatuksen järjestämisen eri tavat. Kehittämisryhmä kokoontui vuoden aikana 13 kertaa.

Vuoden 2025 aikana kehittämisryhmän työskentelyssä painottui erityisesti Espoon vasun todentumisen edistäminen, Espoon esiopetuksen opetussuunnitelman päivittäminen ja toimeenpano sekä pedagogisen toiminnan itsearvioinnin tukeminen ja edistäminen.

Kehittämisryhmän työskentelyssä tärkeitä olivat myös esiopetuksen tuen järjestämisen uudistuneiden normien toimeenpanon toteutumisen ohjaus, tuki ja seuranta. Lisäksi keskeistä oli inklusion ja kestävä kehityksen näkökulman vahvistaminen, kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen sekä asiakkaiden, niin lasten kuin huoltajienkin, osallisuuden edistäminen toiminnassa. Positiivinen pedagogiikka edistettiin ja digipedagogiikkaan liittyvät valinnat olivat myös kehittämisryhmässä huomioituja näkökulmia.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnossa toimii osaamisen kehittämisen verkosto, jonka tehtävänä on suunnitella, koordinoita ja järjestää suomenkielisen varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämistä ja tehdä siinä yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa. Verkosto kokoontui vuonna 2025 kymmenen kertaa. Varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämisestä kerrotaan enemmän luvussa osaamisen kehittäminen.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tulosityksiköiden yhteistyönä edistettiin lapsen oppimisen polun jatkumoa varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Vuonna 2025 kehittämisessä korostuivat yhteistyörakenteiden vakiinnuttamisen, pedagogisen yhteistyön ja siirtymävaiheen prosessien näkökulmat. Vuonna 2025 jatkettiin suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja suomenkielisen perusopetuksen siirtymävaiheen prosessikuvauksen mukaista toimintatapaa esiopetuksesta kouluun. 1.8.2024 otettiin käyttöön esi- ja alkuopetuksen pedagogisen yhteistyön toimintamalli kaikissa kunnallisissa esiopetuyksiköissä ja alakouluissa, ja vuonna 2025 mukaan toimintamalliin tulivat myös yksityiset esiopetuyksiköt. Toimintamallisissa tavoitteena on yhtenäisen kasvun ja oppimisen polun vahvistaminen toteuttamalla lukuvuoden aikaista pedagogista yhteistyötä

opetussuunnitelmien mukaisesti niin, että jokainen esiopetusikäinen lapsi saa kokemuksia koulumaailmasta ennen koulun aloitusta. Yhteistyömalli tukee myös esi- ja alkuopetuksen opettajien työn keskinäistä tuntemusta.

Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui aktiivisesti Opetushallituksen koordinoimiin varhaiskasvatuksen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden kehittämisverkosto Reimarin, varhaiskasvatuksen Loisto-verkoston sekä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen oppimisen tuen Purje-verkoston toimintaan. Kehittämistyön tukena ovat olleet myös kaupunki- ja toimialatasoiset verkostot, kuten esimerkiksi kaupunkitasoinen OPS-verkosto, osallisuusverkosto sekä toimialan kestävyyskasvatuksen kehittämisryhmä.

9.1 Varhaiskasvatuksen kehittämisshankkeet ja niiden rahoitus

Ulkoisella rahoituksella toteutetut hankkeet tukevat Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen kehittämistyötä. Suomenkieliselle varhaiskasvatukselle myönnettiin valtion taholta eli Opetushallituksesta, ministeriöltä ja Aluehallintovirastolta avustusrahaa. Vuodelle 2025 hankerahoitustuloja kertyi 1,6 miljoonaa euroa ja menoihin käytettiin kaksi miljoonaa euroa. Osa saadusta rahoituksesta siirtyi vuodelle 2026. Rahoitus kohdennettiin pääosin lisähenkilöstön palkkaamiseen ja pienempi osuus saatiin toiminnan kehittämisen edistämiseen.

Vuonna 2022 käynnistyneen Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeen tavoitteena on ollut tukea varhaiskasvatustyöskäytäntöä liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämisessä. Vuoden 2025 aikana toteutuneiden 3. ja 4. hankekausien aikana keskityttiin erityisesti yhdenvertaisten liikkumismahdollisuuksien vahvistamiseen. Lisäksi vuonna 2025 vahvistettiin Opetushallituksen Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman jalkauttamista ja hankkeen päättyessä ohjelmaan olivat liittyneet kaikki Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen yksiköt, asukaspuistot ja perhepäivähoito.

Yksiköt toteuttivat myös ohjelman nykytilan arvioinnin osana kehittämisteemaan kytkeytyvää arviointiprosessia. Soveltavan liikunnan kehittämistä jatkettiin hankkimalla liikuntavälinelainaamoihin maastopyörätooleja, mikä parantaa lasten yhdenvertaisia mahdollisuuksia liikkua ja osallistua toimintaan myös luonnossa ja lähiympäristössä.

Vuonna 2025 jatkuneen Oma lähiö – paras lähiö! -projektin tavoitteena oli vähentää koulu- ja varhaiskasvatuksen segregatiota. Projektissa toteutettiin tiedonkeruu, jossa kerättiin uutta tietoa sekä muodostettiin tilannekuvaa varhaiskasvatuksen segregatiosta Espoossa. Tiedonkeruun tuloksia käytetään toiminnan kehittämiseen ja jatkotoimenpiteiden suunnitteluun. Lisäksi hanke järjesti yhteistyössä Kasvun ja oppimisen toimialan kanssa HY+:lta tilatun Moninaisuudesta työyhteisön menestystekijä -pilottikoulutuksen suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköiden johdolle.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistamisen (YHOP) hanke päättyi kesällä 2025. Hankeavustuksella palkattiin esiopetukseen neljä kiertävää yhteisöohjaajaa, jotka vahvistivat esiopetusyksiköiden hyvinvointityötä tukemalla lasten tunne- ja kaveritaitoja, mielen hyvinvointia ja ryhmään kuulumisen tunnetta.

Kehittämistyötä tehtiin myös yhteistyössä ammattikorkeakoulu Metropolian kanssa Meininkipäiväkotien muodossa. Kehittämistyössä toteutettiin monialaista, kestävä ja yhteisöllistä yhteistyötä vahvistaen varhaiskasvatuksen asiantuntijuutta, vetovoimaa ja laatua yhdessä kahden yhteistyöpäiväkodin ja yhden asukaspuiston kanssa.

Vuonna 2025 käynnistyi mittava projekti, jossa varhaiskasvatuksen henkilöstön tilauskoulutuksella tuetaan monimuotokoulutuspolkuja. Projektissa kuuden suurimman suomalaisen kaupungin lastenhoitajat ja avustajat voivat opiskella itselleen työn ohella

varhaiskasvatuksen sosionomin tai opettajan kelpoisuuden. Tilauskoulutus on Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama projekti, jonka tavoitteena on tukea varhaiskasvatuksen henkilöstösiirtymän 2030 sujuvoittamista lastenhoitajien tehtävien vähentyessä. Monimuotokoulutuksia toteutetaan yhteistyössä Helsingin yliopiston ja LAB-Jamk ammattikorkeakoulujen kanssa.

9.2 Asiakastieto- ja toiminnanohjausjärjestelmä eVaka

Espoossa jatkettiin varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmän kehittämistä yhteistyössä Tampereen, Oulun ja Turun kaupunkien kanssa uuden yhteistyösopimuksen puitteissa. Kuntien yhteisrahoitettu hanke päättyi vuoden 2025 loppuun, jonka jälkeen siirryttiin ylläpitoon ja pienkehittämiseen.

Vuoden 2025 aikana eVakaan on toteutettu esiopetuksen tuen muutokset, Espoon arkistointi- ja työvuorojärjestelmäintegraatio, kuntalaisille täytettävät lomakkeet, talouden viestintä sekä palveluohjauksen työpöytä isompien hakemusmassojen käsittelyyn. Lisäksi eVakaan tehtiin mahdollisuus sijoitella esioppilaat ilman hakemusta, mutta tämä ei ole Espoossa käytössä. Näiden lisäksi valmistauduttiin ylläpitovaiheeseen siirtymiseen mm. täydentämällä dokumentaatiota ja varmistamalla järjestelmän saavutettavuus.

eVakan jatkokehittäminen tapahtuu edellisvuosia pienemmällä budjetilla ja on jatkossa vain pienkehittämistä. Yhteistyö neljän kaupungin kesken jatkuu uudella sopimuksella vuosina 2026–2030 kaupunkien yhteisrahoituksella. Kehittämisessä priorisoidaan lain vaatimat muutokset ja eniten arvoa tuottavat kehittämistarpeet.

10 Seuranta ja arviointi

Keskeisinä ja pitkäkestoisina lähtökohtina arvioinnille, kehittämiselle sekä oman arviointimallin muotoilulle toimivat Opetushallituksen joulukuussa 2018 antamat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pedagogiset lähtökohdat arvioinnin kehittämiseksi. Lisäksi KARVIN (Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen) vuonna 2018 laatimat varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset toimivat suomenkielisen varhaiskasvatuksen omien teemapohjaisen itsearviointikriteeristön laatimisen lähtökohtana.

Arvioinneista saatujen tulosten pohjalta kehitettiin varhaiskasvatuksen toimintaa ja vahvistettiin myös toiminnan vasuperusteista, pedagogista toiminnan sisältöä.

Vuonna 2025 jatkettiin KARVIN suositusten pohjalta laadittujen teemapohjaisten arviointikriteerien käyttöä. Arviointia tehtiin yksiköissä ja noin 700 lapsiryhmässä kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Arviointia on tehty kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen ja liikkumisen teemojen pohjalta.

Varhaiskasvatussyksiköissä arvioinnin pohjalta määriteltiin kehittämiskohteita ja kehitettiin toimintaa. Itsearviointi kohdentui lapsiryhmien ja varhaiskasvatussyksiköiden toiminnassa erityisesti varhaiskasvatuksen laadun prosessitekijöiden ja niihin perustuvan oman toiminnan kriteeriperusteiseen arviointiin ja kehittämiseen. Varhaiskasvatussyksiköiden lapsiryhmien arviointi- ja kehittämistyötä tuettiin asiantuntijoiden ja päälliköiden toimesta yksiköiden, tiimien ja johtajien työpajoilla ja valmennuksella, koulutuksilla ja johtamiskeskusteluilla sekä tukimateriaaleilla.

Lisäksi Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui lokakuussa 2025 ensimmäiseen Karvin Valssilla toteutettuun otantapohjaiseen kansalliseen tiedonkeruuseen, jossa aiheena oli Varhaiskasvatuksen laadunhallinnan nykytilan arviointi.

Laadun rakenteellisia tekijöitä seurattiin säännöllisesti varhaiskasvatuksen johtoryhmässä ja palvelualueilla. Palvelujen käyttöä, henkilöstötilannetta ja talousarvion toteutumista arvioitiin säännöllisesti ja tulosyksikön johtoryhmä käsitteli kuukausittain muun muassa varhaiskasvatusyksiköiden täyttö- ja käyttöasteiden sekä henkilöstömenojen toteutumista.

Varhaiskasvatuspaikkatilanteen kehittymistä seurattiin ja sen muutoksia ennakoitiin sekä väestöennusteiden että mm. säännöllisen hakijatilanteen seurannan ja arvioinnin kautta. Lisäksi on seurattu ja arvioitu henkilöstön rekrytointitilannetta sekä suunniteltu ja toteutettu erilaisia toimia tilanteen parantamiseksi.

Suomen kuusi suurinta kaupunkia Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu ovat tehneet vuosittain yhteisen selvityksen varhaiskasvatuspalvelujen käytöstä ja kustannuksista 1990-luvulta alkaen. Viimeisin vuodesta 2024 laadittu raportti julkaistiin vuoden 2025 kesällä. Aiempien vuosien raportit löytyvät osoitteesta <https://kuutoskaupunkivertailu.fi/>.

10.1 Asiakaspalautteet

Pääosa varhaiskasvatuksen palautteesta tuli suoraan varhaiskasvatusyksiköihin päivittäisissä kohtaamisissa ja se käsiteltiin yksikkötasolla henkilökunnan ja asiakkaiden kanssa. Palautetta saimme myös varhaiskasvatuksen palveluohjaukseen sekä johdolle ja hallinnolle.

Kuntalaiset voivat antaa palautetta Espoon kaupungin palveluista, toiminnasta ja päätöksenteosta kaupungin verkkosivuilla olevan palautejärjestelmän kautta. Palautteet käsitellään järjestelmässä ja ne arkistoituvat tietokantaan.

Palautteet on jaettu eri palautetyyppeihin ja aihealueisiin. Kuntalainen valitsee palautetta antaessaan, koskeeko hänen palautteensa esimerkiksi varhaiskasvatusta. Palautteet ohjautuvat tämän valinnan mukaan suomenkielisen varhaiskasvatuksen vastaajaringille. Tavoitteena on, että palautteisiin vastataan viiden työpäivän sisällä. Varhaiskasvatuksessa tavoite toteutuu hyvin, sillä vuonna 2025 suomenkielisen varhaiskasvatuksen vastausaika oli noin 50 tuntia eli hieman reilu kaksi päivää.

Vuonna 2025 suomenkieliselle varhaiskasvatukselle tuli palautejärjestelmän kautta yhteensä 164 palautetta (2024: 183 kpl, 2023: 273 kpl; 2022: 282 kpl; 2021: 245 kpl). Palautteet käsiteltiin tarpeen mukaan varhaiskasvatusyksiköissä ja varhaiskasvatuksen johtoryhmässä.

Palautepalvelun kautta tulevan palautteen määrä on vähentynyt aiemmista vuosista. Taustalla lienee vuosina 2023-2025 vaihteittain toteutettu varhaiskasvatuksen verkkosivu-uudistus, jonka tavoitteena oli parantaa tiedon löydettävyyttä ja ymmärrettävyyttä sekä siten palvella asiakkaita paremmin verkossa. Lisäksi osa palautteista saattaa ohjautua nykyisin eVaka-järjestelmän kautta suoraan yksiköihin tai varhaiskasvatuksen palveluohjaukseen.

10.2 Epäkohtailmoitukset

Varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen liittyvän epäkohdan ilmoittamisvelvollisuudesta ja toimenpiteistä ilmoituksen johdosta (varhaiskasvatuslaki 57 a ja 57 b §:t). Lain mukaan työ- tai virkasuhteisen työntekijän on ilmoitettava viipymättä varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa.

Epäkohtailmoituksia tuli vuoden 2025 aikana suomenkielisestä kunnallisesta varhaiskasvatuksesta yhteensä viisi, jotka liittyivät muun muassa lapsen tuen toteutumiseen ja henkilöstön mitoitukseen.

Yksityiseen varhaiskasvatukseen ei tullut ilmoituksia vuoden 2025 aikana. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta on huomioitava, että epäkohtailmoitukset eivät välttämättä tule suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnon tietoon, vaan ne käsitellään toimipisteissä.

10.3 Varhaiskasvatuksen arviointikyselyt asiakkaille ja henkilökunnalle

Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus on toteuttanut vuodesta 2021 vuosittain keväisin ja syksyisin kunnallisen sekä palvelusetelivarhaiskasvatuksen asiakkaille suunnatun lyhyen arviointikyselyn, jonka avulla seurataan asiakastyytyväisyyttä. Kysely suunnataan erillisin kysymyksin myös päiväkotien johtajille ja henkilöstölle.

Vuonna 2025 ja viime vuosien tapaan valtaosa huoltajista oli tyytyväisiä lastensa varhaiskasvatuspaikkaan ja saatuun varhaiskasvatukseen. Keväällä 2025 kyselyyn vastasi yhteensä 2 441 ja syksyllä 2 024 huoltajaa. Huoltajien vastausmäärät ovat säilyneet hyvinä ja siten tulokset kerryttävät jälleen hyvää tilannekuvaa ja yleistettävää tietoa Espoon varhaiskasvatuksesta.

Enemmistö huoltajien avovastauksista oli varhaiskasvatusta kiittäviä. Tyytyväisyyden tasoa kuvaava keskiarvotulos (5,6/6) säilyi vuoden 2025 kahdessa mittauksessa syksyn 2024 tasolla. Ja viime vuoden arviointikyselyiden tapaan huoltajat ovat tyytyväisiä lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen varhaiskasvatuksessa. Asiakastyytyväisyys säilyi syksyn 2024 tulosten keskiarvojen tasolla 5,2/6 myös vuoden 2025 molemmissa kyselyissä.

Arviointikyselyiden perusteella kunnallisten päiväkotien johtajien (vastaajia noin 47) tyytyväisyys työhön ja työpaikkaan oli säilynyt samalla tasolla vuoteen 2024 verrattuna (4,8 ja 4,9/6). Avovastauksissa johtajat nostivat esiin huolen henkilöstön kelpoisuudesta ja pedagogisen laadun ylläpidosta. Arjessa koetaan kiirettä, jota apulais- ja varajohtajamalli osin helpottaa. Myönteisenä kehityksenä nähtiin kelpoisen ja osaavan henkilöstön määrän kasvu. Johtajat kiittivät vastauksissaan henkilöstöä sitoutumisesta ja halusta toteuttaa laadukasta, varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaista pedagogista toimintaa.

Arviointikysely kohdistetaan myös henkilöstölle. Kevään 2025 kyselyyn vastasi 223 henkilöstön edustajaa ja syksyn kyselyyn 524. Eniten vastauksia (485) saatiin kunnallisista päiväkodeista. Kun tarkastellaan henkilöstön tyytyväisyyttä työhön ja työpaikkaansa kaikkien varhaiskasvatuksen järjestämismuodoissa, ei vuoden 2025 tuloksissa ole suurta muutosta vuoteen 2024 verrattuna (4,7 ja 4,5/6).

Henkilöstön avovastauksissa korostuivat työn tuomat kiitollisuuden ja onnistumisen kokemukset. Hyvä työyhteisö ja johtaminen kannattelevat arjessa. Myös arviot varhaiskasvatuksen pedagogisen työn onnistumisesta pysyivät edellisvuoden tasolla: vuonna 2025 arvosana oli 4,7 ja vuonna 2024 4,8 (asteikolla 1–6, jossa 5=tyytyväinen).

Taulukko 14. Arviointikyselyn huoltajien tyytyväisyysarvioita vuosina 2022–2025.

Miten tyytyväinen olet lapsesi varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen?

Arvo 4= melko tyytyväinen; arvo 5= tyytyväinen; arvo 6= erittäin tyytyväinen; X = vastauksia 5 tai vähemmän, jolloin tietosuojasystä tuloksia ei julkaista.

Ajankohta	Päiväkoti	Ryhmäperhe-päiväkoti	Perhepäivähoito	Kerho	Asukaspuisto	Palveluseteli-päiväkoti	Koko kyselyaineiston keskiarvo
Syky 2022	5,1	5,4	4,7	5,4	6,0	5,1	5,1
Kevät 2023	5,1	5,3	5,3	5,2	5,2	5,3	5,1
Syky 2023	5,5	5,7	5,4	6,0	X	5,4	5,4
Kevät 2024	5,5	5,6	5,7	5,9	X	4,9	5,5
Syky 2024	5,6	5,7	5,5	5,6	X	5,5	5,6
Kevät 2025	5,6	5,6	5,4	5,9	X	5,4	5,6
Syky 2025	5,6	5,8	5,8	5,5	X	5,2	5,6

10.4 Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus 2025

[Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus on vuosittain toteutettava kaupunkilaisten mielipiteitä kunnan palveluista kartoittava tutkimus.](#) Tutkimuksessa selvitetään espoolaisten mielipiteitä kunnallisten palvelujen laadusta ja käsityksiä omasta hyvinvoinnistaan. Tutkimuksen toteutti Espoon kaupungin toimeksiannosta Bondata Oy.

Tutkimukseen vastasi yhteensä 1 835 espoolaista. Aiemmistä vuosista poiketen vuoden 2025 kyselyyn vastaajista 25 prosenttia oli vieraskielisiä asukkaita. Varhaiskasvatusta (kyselyssä lasten päivähoito) koskevat arviot sisältyvät osioon Kunnan opetus- ja sivistyspalvelut. Huomioitavaa on, että vastaajalla ei tarvinnut olla omakohtaista kokemus kyseessä olevasta palvelusta. Kysymykseen saattoi vastata myös oman mielikuvan perusteella.

Varhaiskasvatuksen palveluita pidettiin melko hyvänä (4,01). Kyselyssä kantaa ottaneista 88 prosenttia oli varhaiskasvatukseen tyytyväisiä. Varhaiskasvatuksesta arvionsa antaneista vastaajista seitsemän prosenttia arvioi varhaiskasvatuksen palveluita melko tai erittäin huonoiksi. Muun kieliset asukkaat ovat tyytyväisempiä varhaiskasvatukseen (4,33) kuin kotimaisia kieliä puhuvat asukkaat (3,90).

Vastaajien käsitykset voivat perustua todellisiin palvelukokemuksiin tai vastaajan mielikuviin. Kyselyn arvoasteikko oli seuraava: 1 = erittäin huonosti, 2 = melko huonosti, 4 = melko hyvin, 5 = erittäin hyvin). Tässä tulososuudessa vastausvaihtoehto 'En osaa vastata' -vaihtoehto (3) on jätetty kyselyn analyysien ulkopuolelle.

Kun verrataan varhaiskasvatuksen vuoden 2025 tulosta edelliseen vuoteen, muutos on +0,24. Vuonna 2023 kyselyn tulos oli 3,79 eli hyvin lähellä vuoden 2024 tasoa. Kyselyn tuloksia on arvioitu myös viiden Espoon alueen mukaan. Varhaiskasvatukseen tyytyväisimmät asukkaat ovat Tapiolassa (4,18) ja Matinkylä - Olarissa (4,10). Hieman alle

4,0:n arvon alle jäävät Leppävaaran, Espoonlahden ja Espoon keskuksen alueet. Palautteista nousi esiin asukkaiden mielissä espoolaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin tärkeys.

10.5 Lasten tapaturmat ja karkaamiset

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kunnallisessa varhaiskasvatuksessa toteutui vuonna 2025 yhteensä 2 231 106 varhaiskasvatuspäivää. Vuoden aikana eriasteisia tapaturmia sattui yhteensä 902 (tytöille 321 ja pojille 581) ja lapsia karkasi päiväkodin pihapiiristä 50 kertaa.

Tapaturmien määrä oli vuonna 2025 60,5 prosenttia suurempi kuin vuonna 2024. Yhtenä selityksenä voi olla alle 3-vuotiaiden lasten suhteellisesti suurempi määrä varhaiskasvatuksessa olevista lapsista. Tapaturmia ja karkaamisia tapahtui varhaiskasvatuksessa kuitenkin vähän eli 0,04 prosentin todennäköisyydellä päivän aikana lapselle sattuu jonkinlainen tapaturma tai karkaamistapaus (vuonna 2024 0,03 prosenttia).

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa lapsille sattuneet tapaturmat ovat pääosin tahattomia vahinkoja, kuten kompastumisia, horjahtamisia, putoamisia ja törmäämisiä, sekä toisen lapsen puremia. Talvisaikaan liukastumiset ovat useimmiten tapaturman aiheuttajia.

Tyypillistä on 1–3-vuotiailla kaatumiset ja puremiset, tipahtamiset ja myös useamman pienen lapsen sormet ovat jääneet oven väliin.

Esimerkiksi

1. Lapsi kaatui lelulaatikkaa päin ja kolautti suunsa.
2. Toinen lapsi puri käteen.
3. Lapsi tippui tuolilta palapeliä tehdessään ja löi leukansa, josta tuli verta.
4. Lapsen sormet jäivät oven väliin.

Hieman vanhemmille lapsille tyypillisiä ovat putoamiset ja törmäämiset ja usein tapaturmissa on mukana kaksi osapuolta. Tapaturmia sattuu liikunnallisissa peleissä sekä liukumäessä tai kiipeilytelineessä.

Esimerkiksi

1. Sählyä pelatessa kaverin maila osunut vahingossa silmäkulmaan.
2. Lapsi pelasi jalkapalloa ja kaatui. Toisen lapsi astui samalla käden päälle.
3. Lapsi kaatui pyöräillessä ja löi pään pyörään.

Tapaturmista 29 prosenttia (265 tapausta) johti terveydenhuollollisiin jatkotoimenpiteisiin (lääkäri- tai hammaslääkärikäynti) eli täytti varsinaisen dokumentoitavan tapaturman kriteerin.

Tapaturmista 59 prosenttia sattui ulkona. Piha-alueet ovat olennainen osa lapsen oppimisympäristöä ja espoolainen varhaiskasvatus kannustaa lasta liikkumaan.

Poikien ja tyttöjen ero on jälleen merkittävä, sillä tapaturmista 64 prosenttia sattui pojille. Ero noudattelee aiempien vuosien trendiä pysytellen 60–65 prosentissa.

Karkaamisia sattui vuoden 2025 aikana 50. Karkaamisten määrä on noussut 11 tapauksella vuodesta 2024. Tapausten nousu selittyy sillä, että eräs lapsi karkasi tai yritti karata kymmenen kertaa. Noudattaen edellisten vuosien trendiä karkaajista kaksikolmasosaa on poikia. Yleensä karkaamiset huomataan välittömästi ja lapset tavoitetaan.

Vuonna 2025 ei tarvittu kertaakaan poliisien apua karkulaisten etsinnässä, vaan lapset joko nähtiin tai löydettiin omin avuin. Jokaisen karkaamistapauksen jälkeen käsitellään tapahtuma ja riskit, sekä ryhdytään tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin. Useassa tapauksessa varhaiskasvatusyksiköistä on tehty huoltopyyntö porttien epäkunnosta ja aitojen korjauksesta.

Tapauksille ei löydy mitään yhtenäistä selittävää tekijää, mutta yleisin piirre on lapsen karkaaminen pihalta joko aidan yli tai avoimeksi jääneestä portista. Useamman kerran lapsi on onnistunut livahtamaan portista yksin tai toisen perheen vanavedessä. Nuorimmat lapset toimivat yleensä spontaanisti ja yksin, kun huomaavat tilaisuuden. Isommat lapset aineiston mukaan toimivat mielellään kaverin kanssa yhdessä tai pienessä porukassa.

Esimerkiksi

1. Toisen lapsen vanhempi piti ulkona porttia auki ja lapsi onnistui juoksemaan avoimen portin ulkopuolelle.
2. Lepohetkelle siirryessä kaksi viisivuotiasta lasta karkasi aikuisten huomaamatta päiväkodin yläkertaan, avaten portin sekä lukitun ulko-oven ja juosten pihalle. Pihalla olivat avanneet portin ja aikuinen huomasi ikkunasta, että lapset olivat päiväkodin portin ulkopuolella. Aikuinen haki lapset sisään huomattuaan tämän.

Taulukko 15. Lasten tapaturmat vuosina 2021-2025.

Vuosi	Lapsia	Varhaiskasvatuspäiviä	Tapaturmat yhteensä	Tapaturmat, joista terveydenhuollollisia toimia	Ulkona	Sisällä	Tyttö	Poika
2021	11 706	2 108 921	494	191	311	180	175	318
2022	11 898	2 019 054	312	124	199	113	114	198
2023	11 917	2 178 616	659	206	365	292	246	413
2024	12 200	2 177 953	562	201	313	249	220	337
2025	12 275	2 231 106	902	265	532	370	321	581

Taulukko 16. Lapsille sattuneet karkaamiset vuosina 2021-2025.

Vuosi	Lapsia	Varhaiskasvatuspäiviä	Karkaamisia	Tyttö	Poika
2021	11 706	2 108 921	41	11	30
2022	11 898	2 019 054	29	10	21
2023	11 917	2 178 616	42	12	30
2024	12 200	2 177 953	39	10	29
2025	12 275	2 231 106	50	17	43

11 Liitteet

Liite 1: Lasten yksityisen hoidon tuki.

Espoon maksamia yksityisen hoidon tuen Espoo-lisiä korotettiin 1.3.2025 alkaen. Alla olevissa taulukoissa maaliskuusta voimassa olleet yksityisen hoidon tuet.

Eduskunta on hyväksynyt syksyllä 2023 hallituksen esittämän lain, jonka mukaan useiden etuuksien määrä, mm. lasten hoidon tuet, jäädytetään vuoden 2023 tasoon vuosiksi 2024–2027. Näiden vuosien aikana ei siis tehdä indeksikorotuksia lakisääteisiin tuen osiin.

Yksityisen hoidon tuki Espoossa 1.3.2025

Yksityisen hoidon tuki on lapsikohtainen. Tuki koostuu hoitorahasta, Espoo-lisästä sekä mahdollisesta hoitolisästä. Tukea haetaan pääosin Kelalta, ne rahoittaa täysimääräisesti Espoon kaupunki omien kuntalaistensa osalta.

Liitetaulukko 1. Alle 3-vuotiaan lapsen yksityisen hoidon tuen korvaukset.

Varhaiskasvatusmuoto	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti	192,28	793,00	0–265,85	100,00	985,28–1351,13
Perhepäivähoito	192,28	380,00	0–265,85	100,00	572,28–938,13

Liitetaulukko 2. 3–5-vuotiaan lapsen yksityisen hoidon tuen korvaukset.

Varhaiskasvatusmuoto	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti	192,28	524,00	0–265,85	100,00	716,28–1082,13
Perhepäivähoito	192,28	229,00	0–265,85	100,00	421,28–787,13

Liitetaulukko 3. Esiopetukseen liittyvän varhaiskasvatuksen yksityisen hoidon tuen korvaukset.

Varhaiskasvatusmuoto	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Esiopetusikäinen lapsi, joka on esiopetuksessa sekä yksityisessä varhaiskasvatuksessa	70,75	140,00	0–132,93	100,00	210,75–443,68

Esiopetuksen järjestämispaikoiksi hyväksytyille yksityisille päiväkodeille maksettava esiopetuskorvaus on 530 euroa kuukaudessa 1.8.2025 alkaen (aiemmin 510 euroa kuukaudessa).

Sisaruslisää maksetaan toisesta lapsesta lukien perheille, joilla on useampi kuin yksi lapsi yksityisen palveluntuottajan järjestämässä varhaiskasvatuksessa päiväkodissa, ryhmäperhepäiväkodissa tai palveluntuottajan kotona tapahtuvassa perhepäivähoidossa.

Sisaruslisä maksetaan myös perheelle, jonka edellä mainitussa yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen sisarus on kunnallisessa, palvelusetelillä tai ostopalveluna järjestetyssä varhaiskasvatuksessa. Sisaruslisä on 60 prosenttia palveluntuottajan perheeltä perimästä lapsen varhaiskasvatusmaksusta, kuitenkin enintään 186,60 €/kk. Sisaruslisää haetaan Espoon kaupungilta.

Espoossa on käytössä viisivuotiaiden kuntalisä, jonka avulla yksityiset palveluntuottajat voivat antaa alennusta varhaiskasvatusmaksusta. Näin palveluntuottaja voi tarjota maksutonta varhaiskasvatusta viisivuotiaille lapsille neljä tuntia päivässä, yhteensä 20 tuntia viikossa. Maksuttoman 20 tunnin varhaiskasvatuksen tarjoaminen on palveluntuottajille vapaaehtoista.

Viisivuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen kuntalisä on 20 prosenttia, kuitenkin enintään 62 €/kk, perheen maksamasta lapsen varhaiskasvatusmaksusta. Sen maksamisen ehtona on, että yksityinen palveluntuottaja sitoutuu pienentämään perheen lapsesta maksamaa varhaiskasvatusmaksua kuntalisää vastaavalla summalla.

Liitetaulukko 4. Yksityisen hoidon tuen korvaukset, perheen kotiinsa palkkaama työsopimussuhteinen hoitaja lapsille.

Lapsen ikä	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Alle 3-vuotias lapsi	192,28	560,00	0–265,85	100,00	752,28–1118,13
3–5-vuotias lapsi	192,28	200,00	0–265,85	100,00	392,28–758,13
Esiopetusikäinen lapsi	70,75	110,00	0–132,93	100,00	180,75–413,68

Perheen palkkaaman työsopimussuhteisen hoitajan työajan tulee olla yli 20 tuntia viikossa. Ei sisaruslisää.

Liite 2: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön tulostavoitteiden toteutumisen seuranta tilanteessa 31.12.2025.

Tavoite	Mittaritiedot	Selite	Tila
<p>1. Espoolaiset lapset osallistuvat laadukkaaseen varhaiskasvatukseen</p>	<p>Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen Lähtöarvo: 5,6 Tavoitearvo: > 5,6</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 5,60</p> <p>Henkilöstön tyytyväisyys onnistumisestaan pedagogisessa työssä ja toiminnassa Lähtöarvo: 4,7 Tavoitearvo: > 4,7</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 4,70</p> <p>Johtajien arvio pedagogisen toiminnan onnistumisesta Lähtöarvo: 4,7 Tavoitearvo: > 4,7</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 4,60</p> <p>Osallistumisaste koko Espoo Lähtöarvo: 84,6% Tavoitearvo: Kasvaa</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 84,20 %</p>	<p>Seurantajakso 31.12.: Osallistumisaste on vuoden 2025 lopun väestön ennakkotiedon mukaan laskettuna 84,2 %. Verrattuna vuoteen 2024 laskua on -0,4 prosenttiyksikköä. Virallinen väestötieto ja kielitiedot julkaistaan alkuvuoden aikana, jonka jälkeen osallistumisasteet voidaan tarkistaa ja analysoida kieliryhmittäin.</p> <p>Osallistumisaste koko Espoo ikäryhmittäin (suluissa v. 2024): 1-2-vuotiaat 63,7 % (64,9 %), 3-4-vuotiaat 94,5 % (93,9 %), 5-vuotiaat 95,4 % (95,6 %), 6-vuotiaat 93 % (93,3 %)</p> <p>Syksyn arviointikysely toteutettiin huoltajille, henkilöstölle ja johtajille marraskuussa. Huoltajien tyytyväisyys oli tuoreimmassa mittauksessa pysynyt lähtöarvon tasalla (ka. 5,6, asteikolla 1–6). Henkilöstön arvio pedagogisen työn onnistumisesta on samoin pysynyt lähtöarvon luvuissa (ka. 4,7, asteikolla 1–6). Johtajien arvio pedagogisen työn onnistumisesta on laskenut kymmenyksen lähtötasoon verrattuna ja oli marraskuussa 4,6 (asteikolla 1–6). Johtajien kyselyssä vastaajamäärä on merkittävästi pienempi muihin vastaajaryhmiin verrattuna vastaajamäärien vaihdellessa noin 20–50 välillä. Arviointikyselyssä sekä henkilöstön että johtajien vastaajamääriä on saatu nostettua marraskuun kyselyssä.</p>	<p>Poikkeamia</p>

Tavoite	Mittaritiedot	Selite	Tila
<p>2. Varhaiskasvatus toteuttaa kotouttamista tuloksellisesti</p>	<p>Vieraskielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen Lähtöarvo: 80,4 Tavoitearvo: Kasvaa</p> <p>Oppimisympäristön arviointi Lähtöarvo: Tavoitearvo: 100 %</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 97,00</p>	<p>Seurantajakso 31.12.: Kielitietoisien oppimisympäristön arvioinnin toteutumista on mitattu joulukuussa varhaiskasvatustyksiköiden johtajille lähetetyllä kyselyllä. Kyselyn perusteella oppimisympäristön arviointi on tehty 97 % ryhmistä (83 % vuonna 2024).</p> <p>Vieraskielisten lasten osallistumisastetta pystytään raportoimaan alkuvuodesta 2026, jolloin kielikohtaiset väestötiedot ovat käytettävissä. Tammikuussa näitä tietoja ei ole vielä saatavilla. Osallistumisasteen nousuun on pyritty vaikuttamaan saavutettavalla ja monikielisellä ulkoisella viestinnällä. Viestintää on kohdennettu esimerkiksi neuvolapalveluihin. Palveluohjauksessa korostetaan vieraskielisten lasten huoltajille varhaiskasvatuksen merkitystä lapsen kielenkehityksen näkökulmasta.</p>	<p>Arvioidaan toteutuvan osittain</p>

Tavoite	Mittaritiedot	Selite	Tila
<p>3. Työpaikkojen houkuttelevuus ja henkilöstön jaksaminen varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa</p>	<p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus % Lähtöarvo: 51 % Tavoitearvo: Kasvaa Seurantatieto 31.12.: 54,70 %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien osuus % Lähtöarvo: 72,3 % Tavoitearvo: Kasvaa Seurantatieto 31.12.: 74,30 %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osuus % Lähtöarvo: 67,3 % Tavoitearvo: Kasvaa Seurantatieto 31.12.: 73,40 %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen sosionomien osuus % Lähtöarvo: Tavoitearvo: Kasvaa Seurantatieto 31.12.: 38,90 %</p> <p>Varhaiskasvatuksessa vieraskielistaustaisten henkilökunnan määrä Lähtöarvo: 18,6 % Tavoitearvo: Kasvaa Seurantatieto 31.12.: 17,10</p> <p>Työhyvinvoinnin tulokset: Miten olet jaksanut töissä viime aikoina? (Varhaiskasvatus) Lähtöarvo: 6,7 Tavoitearvo: Paranee Seurantatieto 31.12.: 6,60</p>	<p>Seurantajakso 31.12.: Kelpoisen henkilökunnan osuudet raportoidaan kaksi kertaa vuodessa, helmikuun ja syyskuun tilanteista. Kelpoisen henkilöstön osuuksissa ei ole uutta raportoitavaa OVK3 jälkeen, jossa nähtiin kelpoisten osuuden kasvua kaikissa henkilöstöryhmissä. Henkilökunnan koulutustasoa pyritään jatkuvasti nostamaan monin eri toimin, esim. allianssitoimenpiteet korkeakoulutettujen saatavuuden parantamiseen. Lisäksi veto- ja pitovoimaan panostetaan mm. johtamisen, työhyvinvoinnin ja toimintakulttuurin kehittämisellä.</p> <p>Työfiilismittarin työssä jaksaminen on joulukuun mittauksessa 6,6 (lähtöarvo vuoden 2024 lopussa 6,7).</p> <p>Vieraskielisen henkilökunnan osuus on joulukuun lopussa 17,1 %. Osuus on laskenut verrattuna vuoden 2024 lähtöarvoon (18,6 %). Vieraskielisiä työntekijöitä on erityisesti määräaikaissä lastenhoitajan tehtävissä. Projektihenkilöstön ja työllistettyjen määrän väheneminen sekä kelpoisten lastenhoitajien hakijamäärien kasvu heijastuvat vieraskielisten henkilökunnan määrään laskevasti.</p>	<p>Arvioidaan toteutuvan osittain</p>

Tavoite	Mittaritiedot	Selite	Tila
<p>4. Varhaiskasvatuksen palvelusetelimallia kehitetään asiakaslähtöisesti yhteistyössä palveluntuottajien kanssa</p>	<p>Huoltajien tyytyväisyys Lähtöarvo: 5,4 Tavoitearvo: >5,4</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 5,2</p> <p>Lapsia palvelusetelipäiväkodeissa Lähtöarvo: 1827 Tavoitearvo: Kasvaa</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 1987</p> <p>Palvelusetelipäiväkotien määrä Lähtöarvo: 31 Tavoitearvo: Kasvaa</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 34</p>	<p>Seurantajakso 31.12.: Palveluseteliyksiköissä oli joulukuussa 1 987 lasta (lähtöarvo vuoden 2024 lopussa 1 827).</p> <p>Palvelusetelipäiväkoteja oli 34 (lähtöarvo vuoden 2024 lopussa 31).</p> <p>Vuoden toinen arviointikysely huoltajille toteutettiin marraskuussa. Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja varhaiskasvatukseen oli laskenut jonkin verran lähtöarvoon verrattuna (ka. 5,2, asteikolla 1–6).</p> <p>Palvelusetelitoimintaa on kehitetty yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Palveluntuottajien kanssa on käyty vuoropuhelua ja järjestetty yhteistyötilaisuuksia. Varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjaa on päivitetty ja sen muutokset käsitellään lautakunnissa tammikuussa 2026.</p> <p>Palvelusetelin enimmäisarvon korotus 1 008 eurosta 1 028 euroon käsitellään lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa alkuvuodesta. Mikäli muutokset hyväksytään, ne tulevat voimaan 1.3.2025 alkaen.</p>	<p>Arvioidaan toteutuvan osittain</p>

Tavoite	Mittaritiedot	Selite	Tila
<p>5. Toimintakatteen alijäämä eli nettomenot Toimialojen talous toteutuu alkuperäisen talousarvion mukaisesti</p>	<p>Toimintakatteen alijäämä / tulot ja menot KS2025 Lähtöarvo: Tavoitearvo:</p> <p>Seurantatieto 31.12.: -283 787,00</p> <p>TakE-tuottavuustavoitteiden 2025 toteuma% Lähtöarvo: Tavoitearvo:</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 108,40</p>	<p>Seurantajakso 31.12.: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen nettomenot alittivat alkuperäisen talousarvion lähes 5 milj. eurolla ja toimintakate oli 1,7 % parempi.</p> <p>Tulot: lähtöarvo 19 529, toteuma 20 707</p> <p>Menot: 308 558, toteuma 304 494</p> <p>Nettomenot: -288 029, toteuma -283 787</p> <p>Vuodelle 2025 asetetut TakE-tavoitteet toteutuivat 0,1 milj. € yli tavoitteen (108,4 %) TakE:n kokonaistavoitteet toteutuivat vuoden 2025 loppuun mennessä 1,6 milj. € yli tavoitteen (117,9 %).</p>	<p>Arvioidaan toteutuvan</p>

Liite 3: Lasten varhaiskasvatuksen ja kotihoidon tuen kattavuus, joulukuu 2025.

Lasten lukumäärä kunnan järjestämässä ja tukemassa varhaiskasvatuksessa, yksityisessä varhaiskasvatuksessa ja kotihoidon tuella ikäryhmittäin.

Lapsen ikä	Kunnallinen päiväkot	Kunnallinen perhepäivähoito	Kunnallinen ryhmäperhepäivähoito	Ostopalvelu kilpailutettu	Ostopalvelu vuosisopimuksella	Varhaiskasvatus palvelusetelillä	Yksityisen hoidon tuki	Kunnan järjestämä varhaiskasvatus ja yksityisen hoidon tuki, yhteensä	Kunnan järjestämä varhaiskasvatus ja yksityisen hoidon tuki, osuus (%) väestöstä	0–6-vuotiaita lasten kotihoidon tuella	0-6-vuotiaita lasten kotihoidon tuella, osuus (%) väestöstä
0–2-vuotiaat	2 805	16	85	84	68	613	244	3 915	63,2 %	1 984	32,0 %
3–6-vuotiaat	9 239	20	105	223	249	1 374	780	11 990	92,6 %	147	1,1 %
7-vuotiaat	5	0	0	1	0	0	0	6	0 %		
0-6-vuotiaat	12 044	36	190	307	317	1 987	1 024	15 905	83,1 %	2 131	11,1 %